Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ
خلق سوزی

ҲИЖРИЙ ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, ЗУЛ-ҲИЖЖА, 10-КУН.
ШАМСИЙ, 1371 ЙИЛ, ЖАВЗО, 21-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг рўзномаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган 1992 ЙИЛ 11 ИЮНЬ, ПАЙШАНБА, 112-СОН • 363 • НАРХИ: СОТУВДА 1 СЎМ 50 ТИЙИН.

Суратда: анжуман пайти.

Р. НУРИДДИНОВ олган сурат. (ЎзА).

ЖАҲОНДАГИ КОН-РУДА КОМПАНИЯЛАРИ ЎЗБЕКИСТОНГА ҚИЗИҚИБ ҚАРАМОҚДА

10 июнь куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси минерал ресурсларини ўзлаштириш муаммоларига бағишланган халқаро анжуманнинг иши ниҳоясига етди. Унда чет эллардаги йирик кон-руда компанияларининг вакиллари қатнашдилар.

Илгари хабар берилганидек, анжуманда Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади. У Ўзбекистон раҳбариятининг мақсади — аҳоли турмуш даражасини оширишдан иборатлигини таъкидлади. Бунга эришиш учун минерал ресурслардан оқилона фойдаланмоқ керак. Ўзбекистонда бундай ресурслар кўп. Республикада ўнлаб олтин конлари борлиги аниқланган, лекин уларнинг ҳаммасидан тўла фойдаланилаётгани йўқ. Бошқа мамлакатларга нисбатан Ўзбекистон бу хусусда сезиларли афзалликларга эга, чунки маҳаллий конларда олтин очиқ усулда қазиб олинади. Уларга олиб борадиган транспорт йўллари қурилган, меҳнат ресурслари ҳам етарли. Бинобарин, олтин қазиб чиқаришни анча кўпайтириш ва шу йўл билан иқтисодиётни мустаҳкамлаш учун ҳамма имкониятлар мавжуд.

Республика Президенти хорижий компанияларга фойдали қазилмаларни биргаликда қазиб чиқаришда иштирок этиш таклиф қилинганлигини айтди. Барпо этилаётган мустақил иқтисодиётга хорижий сармояни жалб этиш зарур. Республикада барпо этилган корхоналар унинг салоҳиятини оширади.

Ўзбекистон иқтисодиётида, деб таъкидлади Президент, ҳозир хорижий сармоялар учун жуда қулай вазият вужудга келди. Барқарорлик, миллий ва фуқаролар тотувлиги сақланиб турибди. Хорижий сармоялар ҳозирнинг ўзидаёқ қонун билан муҳофаза қилинган.

Анжуманда республика вазирликлари ва идораларининг, хорижий фирмалар ва компанияларнинг, банкларнинг вакиллари сўзга чиқдилар. Ўзбекистоннинг хорижий компаниялари билан ҳамкорлигига асос солинди, дейишди нотиқлар. Олтин ажратиб олиш мақсадида Мурунтовда «Зарафшон-Ньюмонт» Ўзбекистон — Америка кон-бойитиш корхонаси барпо этилди. Олмалиқ кон-металлургия комбинати эса «Оутокумпу» компаниясининг мис эритиш корхонасини автоматлаштиришга доир таклифини ўрганиб чиқмоқда.

Анжуманнинг хорижий иштирокчилари И. А. Каримовга Бирлашган Швейцария банкининг эсдалик тангасини топширдилар.

ЎзА мухбири.

МАСЖИДГА СОВҒА

Кеча Қурбон ҳайити муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг вакиллари Самарқанд вилояти Челак туманидаги Исмоил ал Бухорий жомъе масжидига Маккаи мукаррамадаги Каъбанинг устига ёпиладиган кисва (Каъбапўш)нинг бир қисмини топширдилар. Маълумки, шу йил апрель ойида республика Президенти Саудия Арабистонида бўлиб қайтганди. Ўша сафарда бу кисвани Саудия Арабистони подшоси Фаҳд ибн Абдул Азиз совға қилганди.

Бу ҳақдаги тўлиқ маълумотни газетамизнинг навбатдаги сонида ўқийсиз.

ОЗОДЛИК ОБИДАСИ

Мустақиллик майдонида ўрнатиладиган бу ёдгорлик қандай бўлиши керак?

● ЁДИНГИЗДА бўлса, ўтган йил сентябрь ойида республика Президентининг Озодлик обидасини қуриш тўғрисидаги фармони эълон қилинган эди. Қалбларни тўлқинлантирувчи бу хушхабар кенг жамоатчилик, барча фуқаролар томонидан қониқиш ва мамнуният билан кутиб олинди. Элимизнинг эмин-эркинлигини, унинг жаҳон ҳамжамиятида ўзига яраша тутган ўрни борлигини ифодалагувчи монумент қандай бўлиши кераклиги ҳеч кимни беэътибор қолдирмаса керак.

Вазирлар маҳкамаси обиданинг энг яхши лойиҳаси учун республика танловини ўтказди. Ўзбекнинг ғурурини, юртида ўзи беклигини, саодат сари юз тутиб бораётганлигини ифода этишга кимлар бел боғламади, дейсиз. Ўзбекистоннинг озодлиги тимсолини яратиш учун бир қанча лойиҳалар кўздан кечирилди. Танлов давомида меъморлик ишларини пишиқтириш, уларнинг мазмун-мундарижасини бойитиш учун турли хил фикрлар, истак ва мулоҳазалар айтилди. Мана шу муҳокамаларни инобатга олган ҳолда кўрик қатнашчиларидан бир гуруҳи лойиҳа-таклифлар тайёрлашди.

Сизнинг эътиборингизга ҳавола этилаётган ушбу асарлар таниқли меъмор Фарҳод Турсунов етакчилигидаги гуруҳ меҳнати мевасидир. Халқимизнинг бағри кенглиги, тарихимиз бойлиги, юртимиз жаҳон тараққиётига муносиб ҳисса қўша олганлигидан ҳикоя қилувчи бу асарларда уч йўналиш бўртиб кўринади. Лойиҳаларнинг биринчисида юртимиз асрлар давомида маданият ва маърифат юксак ривожланган ўлка бўлганлигига алоҳида урғу берилса, иккинчисида ана шу маърифий асосга таянган ҳолда истиқболга дадил интилиб бораётганлигимиз ўзига хос йўсинда ифода этилган. Учинчи меъморлик ишида эса ўн иккита вилоят жамул-жамлигида ташкил топаётган Ўзбекистонимиз мустақил юрт эканлиги акс эттирилади.

Бу лойиҳаларни эълон қилишдан мақсад сизларни лойиҳалар танловига кенгроқ жалб этишдир. Табиийки, Мустақиллик майдонига қўйиладиган озодлигимиз тимсолининг мазмунини бойитиш, таъсирчанлигини ошириш учун таклифларингиз, истак ва мулоҳазаларингиз, балки янги лойиҳаларингиз бордир. Бу меъморлик асарларининг қай бири сизга маъқул? Қайси йўналиш бўйича ишни давом эттиришни тўғри деб ҳисоблайсиз?

Агар фикрларингиз бўлса, рўзнома муҳарририятига ёки Меъморлар уюшмасига (Пушкин кўчаси, 7-уй) ёзиб юборишингизни сўраймиз.

М. НАЗАР олган суратлар.

● Бошқарувни қайта қуриш муаммолари

ҲОКИМ ВА ҲОКИМИЯТ

Халқимизнинг турмуш тарзи, тараққиёт манфаатларидан келиб чиқиб, аниқ ва энг самарали йўлни белгилаб олишдек ғоят мураккаб, ўта масъул вазифалар олдимизда кўндаланг турибди. Масалан, айтайлик, давлатни бошқаришнинг шаклу шамойили қандай бўлади?

Тарих фанлари доктори, профессор Карим НОРМАТОВ «Халқ сўзи» рўзномасида (ўтган йил октябрда) мазкур масала юзасидан ўзининг баъзи фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашганди. Шундан сўнг таҳририятимизга, шахсан муаллифнинг ўзига қўнғироқлар бўлди, кўплаб мактублар келди. Қизиқиш, сўровлар асосан икки йўналишда. Бир туркум хатларда бошқарув якка шахс томонидан халқчил, бамаслаҳат, ошкора, адолатли олиб борилса, ҳоким (мэр) керак, дейилади. Айни пайтда яккаҳокимлик ўзини оқламайди, бундай идора усули халқдан, ишлаб чиқаришдан ажралиб қолади, яна тўралик пайдо бўлади, ҳокимлик бизга тўғри келмайди, деган мазмундаги хавфсирашлар ҳам билдирилган.

Шу муносабат билан биз яна у кишига мурожаат этдик ва масалага ойдинлик киритишни илтимос қилдик.

— Давлатни бошқариш шаклларидан бири — ҳоким ва ҳокимият вилоят, шаҳар ва районларда таъсис этилдиким, буни шахсан Президентимиз, қолаверса, жумҳурият Олий Кенгаши раёсати хизмати деб баҳолаш жоиз. Россия Федерациясида мэр ва муниципалитетлар икки йилдан буён иш олиб бораяпти.

Ўзбекистонда биринчи ҳоким ўтган йил охирида пайдо бўлди. У пойтахт халқи томонидан 29 декабрда сайланди. Адҳам Иброҳим ўғли Фозилбеков қарийб юз фоиз овоз тўплаб Тошкент ҳокими лавозимини эгаллади. Шундан сўнг жумҳурият Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов вилоятларга ҳоким тайинлашга киришди. Ҳозирги пайтда барча вилоят, шаҳар ҳамда районларда бошқарув ҳокимлар қўлидадир.

Ҳоким ва ҳокимият! Бу мустақил Ўзбекистон учун янги тушунчами ёки узоқ тарихимизда давлатни идора қилишнинг шундай усуллари бўлганми? Маълумки, давлатни бошқариш жуда қийин сиёсий жараён. Унинг турли-туман шаклу шамойиллари бўлган қадимда. Подшолар, хонлар, амирлар, беклар, ҳокимлар — яккаҳокимлар ҳисобланиб, қуйида ўнбошилар, юзбошилар, қозилар, мингбошилар ва бошқалар фаолият юритишган. Кўриниб турибдики, давлатни бошқаришда якка шахс сиёсий куч-қудрат бўлган. Демак, республикамизнинг ўзига хос равнақ топиши жараёнида Президентимиз Каримов ўз сафдошларини шундай танлаши лозим эдики, саробга айланган коммунистик жамиятнинг буйруқбозликка асосланган тўраларча ҳукмронлиги барҳам топиб, ҳозирги бошқарув-ҳокимлар ва ҳокимият айнан давр талаби, яъни жумҳуриятни боши берк кўчадан олиб чиқадиган самарали бошқарув шакли эканлиги исботланиши керак. Таъбир жоиз бўлса, ҳокимият ижро интизомини мустаҳкамлаш, қарор ва фармонлар бажарилишини таъминлашда катта имконият, демакдир.

Фикримча, ҳокимларнинг тайинланиши бу шунчаки хўжакўрсинга бўлмай, вилоятлар ва районларда халқ хўжалигини ривожлантиришни тўғри изга солиш, иқтисодий ислоҳотни муваффақиятли амалга ошириш, демократия ва ошкоралик асосида миллат ва элатларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлашга қаратилган қатъий йўлдир.

Бошқарувнинг янги тизими қуйидаги тарзда қарор топаяпти: ҳоким, унинг муовинлари ва ҳокимият. Умуман ҳокимлик — бу раҳбарлик, якка бошқарув шаклидир. Ҳокимнинг ўринбосарлари ўз соҳалари бўйича шўъбага ҳокимлик қилиб халқ хўжалиги тараққиёти билан шуғулланади, демакки, халқ фаровонлиги йўлида жонбозлик кўрсатади. Ҳокимият ўз негизи — халқчил кенгашга, яъни ҳудуд ҳокимиятига эга бўлиши керак.

Ҳокимиятлар жойларда бозор иқтисодиётини такомиллаштириш борасида қандай тадбирларни амалга оширмоқдалар?

Бу масала ҳозир қанчалик долзарб эканлигини тушунтириб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Жойларда ҳокимларнинг илк қадамлари, дастлабки фармойиш ва кўрсатмалари маъқуллаб кутиб олинганлиги ҳақидаги хабарларни рўзномалардан ўқиб турибмиз. Аммо назорат-текширув органлари ниҳоятда кўплигича сақланиб турибди. Энди бу масала билан жиддий шуғулланиш вақти келди. Чамаси ҳокимият милициянинг БХСС бўлимларидан бутунлай воз кечиши, унинг ўрнига солиқ инспекцияси ва давлат назорати фаолияти билан шахсан ўзлари шуғулланишлари, тижорат ишлари, ишбилармонларга кенг йўл очиб берилиши керак. Мана шу тарздаги чора-тадбирлар жойларда тартиб-интизомни мустаҳкамлаш, мулкчиликнинг шахсий ва давлат шакллари ривожланиши, халқимизнинг фаровон яшашига кенг йўл очиб боради. Бу ўринда ҳокимликнинг халқчиллик, ошкоралик ва фаровонлик учун курашаётганлиги яққол намоён бўлади.

Баъзилар ҳокимлик сиёсатига қайтишни яккаҳокимликка, давлатни тўраларча бошқариш усулига ён бериш, қолаверса, шошма-шошарлик билан қилинган хато иш деб таърифламоқчи бўлишади. Асло ундай эмас. Бундан уч-беш йил аввалги ҳолатни эслайлик. Партиянинг яккаҳукмронлигига, унинг халқдан, оммадан ажралиб қолганлигига, фақат қоғозлардагина қайта қуриш, социализм, фақат социализм деб сафсатабозлик қилинганига ҳаммамиз гувоҳмиз.

Энди ҳокимлар халқ, Президент ва Олий Кенгаш олдида аниқ ишлаб чиқариш жараёнига, аниқ режа ва дастурларга жавоб берадилар. Табиийки, халқсиз ҳоким йўқ. Президентсиз у тайинланмайди. Олий Кенгаш эса ҳокимлар ва ҳокимият, қонунчилик ҳамда Конституция талабларига қай даражада риоя қилинаётганлигини назорат остига олади. Вазирлар маҳкамаси эса режа ва дастурларнинг бажарилишини мувофиқлаштириб туради.

Иш ҳақи масаласида. Менимча, бу ўринда жиддий хатоликларга йўл қўйилмаслиги керак. Яъни ҳаммаси ошкора бўлсин, Ҳокимларга, ҳокимиятдаги бошқа ходимларга ортиқча имтиёзлар берилмаслиги, улар эл қатори бўлишлари лозим. Халқпарварлик, тенглик, адолат, эркинлик муҳим шиоримиз бўлиб қолмоғи лозим.

Шу йил март ойида Президентимиз Ислом Каримов вилоят, шаҳар ва район ҳокимлари билан учрашув ўтказди. Йиғин амалий аҳамият касб этди. Унда ҳокимлик ва ҳокимиятнинг энг долзарб масалалари атрофлича қараб чиқилди, вазифалар белгилаб олинди.

Ўзбекистон халқи томонидан Президент, ҳокимлар, ҳокимлик ҳамда ҳокимият тизими жорий этилди. Бу — янги жараён. У ҳам бир куртак мисол. У бора-бора амал олиши, гуллаши, мева бериши лозим. Шундай кунлар келиши аниқ.

Суҳбатдош:
Тоҳир МИРҲОДИЕВ.

КОРЕЯ ЖУРНАЛИСТИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 10 июнь куни Корея Республикасининг энг нуфузли «Чосон ильбо» газетаси мухбири Жонг Сокни қабул қилди.

Мухбир Ўзбекистон Президентининг Корея Республикасига бўлажак сафари мақсадлари ҳақида сўзлаб беришни сўради.

— Биз, — деди Президент, — яқин ва Узоқ Шарқдаги барча мамлакатлар билан тинч ва ўзаро манфаатли муносабатларни йўлга қўйиш ниятидамиз, Корея Республикасига ҳам айни шу мақсадда ташриф буюрмоқчимиз. Сўнгги икки йил ичида Ўзбекистон Республикаси дунёнинг ўнлаб мамлакати билан иқтисодий алоқа боғлаб, 250 дан зиёд қўшма корхона очди. Ўзбекистонда Кореянинг «Самсунг электроникс», «Хансо трейдинг» фирмалари шуҳрати яхши маълум. Бундан кейин ҳам шундай алоқаларни ривожлантираверамиз.

Ўзбекистон Президенти Жонг Сокнинг жумҳурият иқтисодиёти, ташқи иқтисодий алоқалари, жаҳон ҳамжамиятида тутган ўрни ҳақидаги саволларига жавоб қайтарди.

(ЎзА).

• ОБУНА.

295 ТА БЎЛДИ!

Ёқуб МУМИНОВ,
Нефть маҳсулотлари таъминоти Ўзбекистон Республикаси давлат комитетининг раиси:

— Биз севиб ўқийдиган рўзномалар «Халқ сўзи» ва «Народное слово» ҳисобланади. Шу қисқа кунлар ичида 1992 йилнинг иккинчи ярми учун жамоамиздан 201 киши «Халқ сўзи», 94 нафар киши эса «Народное слово»га обуна бўлди.

Обуна давом этмоқда.

МАХСУС ТАШКИЛОТ: ҚОНУНГА ҚАТЪИЙ АМАЛ ҚИЛАДИ

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК БОШҚАРМАСИНИНГ РАИСИ Ғ. А. АЛИЕВ БИЛАН СУҲБАТ.

МУХБИР: Сезган бўлсангиз керак, махсус ташкилотлар фаолияти мавзуси оммавий ахборот воситаларида фаоллик билан муҳокама қилинмоқда. Республика Миллий Хавфсизлик Бошқармаси раҳбари сифатида сизнинг бу жараёнга муносабатингизни билишни истардик.

Ғулом АЛИЕВ: Мен умуман бу жараёнга хотиржам қарайман, матбуот қандайдир таъқиқланган мавзулардан ҳоли бўлиши лозим. Шу мавзуда билимдонлик билан жиддий ва ростгўй материалларни тайёрлаётган журналистлардан миннатдор эканлигимни айтишим керак. Уларнинг тайёрлаган материаллари қанчалик танқидий бўлмасин, мен миннатдор эканлигимни айтиб қўймоқчиман.

Модомики, шу масала кўтарилган экан, Давлат хавфсизлиги тўғрисида муштарийларга сўзлаб беришга уринаётган бир қанча нашрларда баъзан юзаки материаллар устунлик қилаётгани ҳақида индамай ўтолмайман. Менимча, бунинг асосий сабаби — махсус маҳкамалар фаолиятини назорат қилиш учун яширин кураш бораётганидир. Бу борада шу ишнинг ташаббускорлари кураш воситаларини танлашда ўйлаб ўтиришмайди. Барча даврларда ва ҳамма халқларда махсус маҳкамаларнинг ўтмиши, ҳозирги куни ва келажаги — тоталитар режимнинг ёки бошқа ҳар қандай режимнинг жазо аппаратидан бошқа нарса эмас, бинобарин, унга бевосита жамият учун хавф деб қарамоқ керак, деган фикрни яна одамларга сингдиришга ҳаракат қилинмоқда. Аммо мен бундай даъволарнинг муаллифлари давлат хавфсизлигини таъминлаши лозим бўлган махсус маҳкамалар жаҳондаги ҳамма мамлакатларда бўлгани ва бундан кейин ҳам бўлишини, давлат ҳокимиятининг ажралмас бир идораси бўлиб қолаверишини билмайдилар, демоқчи эмасман.

Мустақил Ўзбекистон ҳам бундан мустасно эмас. Ўзбекистоннинг ҳам бошқа мамлакатлар каби кучли, ишончли, унинг халқига содиқ махсус маҳкамаси бўлиши керак. Бу ташкилотнинг вазифаси — республика истиқлолига, конституциявий тузумига, ҳудудий яхлитлигига, иқтисодий, илмий-техникавий ва мудофаа салоҳиятига путур етказишга қаратилган ҳамда хориждан йўналтирилаётган разведка-қўпорувчилик фаолиятига қарши кураш олиб боришдан иборат. Ўзбекистон Республикаси Миллий Хавфсизлик Бошқармасини тузиш тўғрисидаги қарор, айниқса, Ўзбекистон мустақилликка эришаётган шароитда табиий ва қонуний тадбирдир.

Бизга баъзан Давлат Хавфсизлик Комитетига ўхшаш ташкилот, деб таъна қиладилар, ташкилотимизни унга қиёслайдилар. Аммо, биринчидан, республикада шу касб билан шуғулланган бошқа база ҳеч қачон бўлмаган, иккинчидан, Ўзбекистон Давлат Хавфсизлиги Комитети ходимлари халқ олдида ўз шаънига доғ туширганлари йўқ. Республика судларида Давлат Хавфсизлиги Комитети билан боғлиқ жиноий ишлар йўқлиги бунга далил бўла олади.

Муҳолифларимиз учун эса яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман, Ўзбекистон Давлат Хавфсизлик Комитети қайтадан ташкил этилгани йўқ, балки сифат жиҳатидан янги идора барпо этилди. Унинг тузилиши янгича, ходимларнинг сони эса учдан бир қисмдан кўпроқ камайтирилган. 1300 дан сал кўпроқ зобит ишлаётган ташкилотга Республика комитети ҳуқуқи берилган бўлиб, у бевосита республика Президентига бўйсунади ва Олий Кенгаш олдида ҳисоб беради.

Республика миллий хавфсизлик идоралари ҳал этадиган вазифалар ҳам тубдан ўзгарди. Ҳозир биз разведка, контрразведка ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш билан шуғулланмоқдамиз. Республика Қуролли кучларида барпо этилаётган ҳарбий контрразведка идоралари, чегара қўшинлари миллий хавфсизлик бошқармаси таркибига кирди. Ҳамма бўлинмалар фақат шу вазифаларни бажаришга йўналтирилган бўлиб, собиқ Давлат Хавфсизлиги комитетининг бу вазифаларга мос келмайдиган тузилмалари тугатилди.

МУХБИР: Яқинда «Независимая газета»да «Республика Миллий хавфсизлик бошқармаси ўтмишдошига нисбатан ҳам кучайиб кетмоқда», бу эса «...тоталитар тизимдан бошқа — авторитар тизимга ўтишнинг дастлабки белгисидир» деган гапларни ўқидик. Баъзи нашрлар Ўзбекистон Миллий хавфсизлик бошқармаси мухолифат раҳбарларини ва уларнинг қариндош-уруғларини назорат остига олиб қўйган: уларнинг телефон орқали гаплашишларини эшитиб боряпти, кузатмоқда ва бошқа машъум воситалардан фойдаланмоқда дейишяпти.

Ғ. А: Миллий Хавфсизлик Бошқармаси ўз фаолиятини қонунга қатъий мувофиқ равишда олиб бормоқда.

Кузатиш, телефон орқали гапларни эшитиш ва шу каби бошқа тадбирлар тўғрисида гапирганда (бу тадбирлар ҳаражати жуда қимматга тушади), очиғини айтаман, бевосита касб билан боғлиқ вазифаларни зарур даражада ҳал қилиш учун зўрға улгуряпмиз. Кимлардандир қўрққанидан эмас, балки виждонан ишлаётган ходимларимизнинг юксак маҳорати ва фидокорлиги ёрдам бермоқда.

Уйдирмалар тўғрисида гапирганда эса... махсус маҳкама бизни кузатиб юрибди, деб ўйлаётган «сиёсатчи»ларнинг ҳам, оддий кишиларнинг ҳам аризаларини ҳисоблаб чиқишга вақт топсангиз, у ҳолда «тергов қилинаётганлар» сони «терговчилар» сонидан кўп марта ортиб кетади, деб қўрқаман, ташкилотимизда ишлаётганлар сони унча кўп эмаслигини юқорида айтиб ўтган эдим. Эҳтимол буни ҳисоблаб чиқиш биринчи навбатда руҳий шифокорларни қизиқтириб қолар.

МУХБИР: Вазият ўзгараётганлиги муносабати билан Миллий Хавфсизлик Бошқармаси фаолиятида янги муаммолар пайдо бўляптими, бинобарин қандайдир натижалар ҳам борми! — Шуни билишни истардик.

Ғ. А: Аслида бизнинг ишимиз олдин ҳам бирор соат тўхтамаган. Ишни тўхтатмаган ҳолда унинг йўналишини қайта қуришга тўғри келди. Кучларни гуруҳларга ажратдик, Разведка ва контрразведкада янги устивор йўналишларни ишлаб чиқдик. Бунинг устига иш қуруқ жойда бошланган эмас, етарли даражада дуруст мактаб, қизиқарли ишланмалар, муҳолифлар билан оператив «ўйинлар» сақланиб қолган эди. Улар ҳозир ҳам давом этмоқда, аммо энди мустақил Ўзбекистон манфаатларини кўзлаб давом эттирилмоқда. МДҲ бошқа давлатлари билан тузилган шартномаларимизга доир тадбирлар ҳам амалга оширилмоқда.

Мисол учун, разведкада қўшни минтақа мамлакатларидаги вазият ва аввало республикамиздаги вазиятни беқарорлаштиришни кўзлаётган доираларнинг режалари тўғрисидаги ахборотлар кўпроқ аҳамиятга эга бўлиб бормоқда. Халқ хўжалиги манфаатларини кўзлаб тижорат ва илмий-техникавий ахборотлар олишга доир ишларни кучайтириш ниятидамиз. Мен бунда илғор хорижий технологияларни, илмий тадқиқотларнинг натижаларини, маҳсулотларнинг аниқ намуналарини кўзда тутяпман. Шу жиҳатдан қараганда, разведканинг муайян имкониятлари бор. Контрразведка соҳасида ҳам баъзи ютуқларга эришилди.

Республикада чет давлатлардан бири разведкасининг резиденти фош этилди ва тугатилди. Бунга даҳлдор бўлган фуқаролар ва дипломатлар Ўзбекистондан чиқариб юборилди. Маҳсулотларни яширинча келтирувчилар ниқоби остида юртимизга суқулиб кирган бир қанча жосуслар аниқланди.

Ҳозирги пайтда бутун жаҳонда ташқи иқтисодий алоқалар контрразведка фаолиятининг истиқболли йўналишларидан биридир. Айни шу соҳада биз бир қанча хорижий фирмаларнинг Ўзбекистон учун фойда келтирмайдиган битим тузиш, замон нуқтаи назаридан эскириб қолган, шу жумладан камчиликлари кўринмайдиган машина-ускуналарни, мақбул бўлмайдиган технологияларни етказиб бериш йўли билан республикага анча иқтисодий зарар етказишга уринишларининг олди олинди. Масалан, «Ўзбекхиммаш» заводига қиймати уч ярим миллион немис маркасига тенг, фойда келтирмайдиган битимни тиқиштиришга уриниш барбод қилинди. Кўрилган чоралар туфайли авиаторларимизнинг хориждаги шерикларидан бирининг молиявий жиҳатдан ночор аҳволга тушиб қолганлиги фош этилди. Бу эса зарар етишининг олдини олишга ва молиявий харажатларни қоплашни халқаро суд орқали талаб қилишга имкон берди.

Қўшма корхоналар ривожланаётганлиги муносабати билан контрразведка янги муаммоларни ҳал қилмоқда. Бу соҳада халқаро алоқалар устидан маҳкамалар назоратининг йўқлиги, қўшма корхоналарга ва кооперативларга махфий маълумотларга алоқадор юқори малакали мутахассисларнинг келиши давлат ва тижорат сирларини сақлаш, муҳим маълумотлар хорижга чиқиб кетишининг олдини олиш чораларини кўриш тўғрисидаги масалани ҳаммамизнинг олдимизга кўндаланг қилиб қўймоқда. Айрим қўшма корхоналар ва кооперативлар ўз тижорат муаммоларини республиканинг иқтисодий манфаатларига зарар етказган ҳолда ҳал қилишга уринаётганлиги аниқланмоқда. Бундай иш тутиш натижасида валюта маблағлари ва қимматбаҳо хом ашё Ўзбекистондан ташқарига чиқиб кетмоқда.

МУХБИР: Уюшган жиноятчилик — жамиятнинг энг даҳшатли иллатларидан бири. Халқаро қиёфа касб этган бу иллат, билишимизча, сўнгги вақтда сиёсий тус олиб бормоқда...

Ғ. А: Ҳа, бу ҳам давлатга чинакам хавф солмоқда. Ҳозир уюшган жиноятчи гуруҳларнинг бошлиқлари фақат бойлик тўғрисида ўйлаётгани йўқ, бу хавфли ўргимчакнинг оёқлари ҳокимиятга интилмоқда. Умумий саъй-ҳаракатлар билан порахўрлик тизимига чек қўйиш уюшган жиноятчилик бошлиқлари жамиятдаги салбий жараёнларни бошқараётган воситаларни аниқлаб, яксон этиш учун ҳамма ишни қиляпмиз. Чет давлатлар махсус маҳкамаларининг уюшган жиноятчилик фаолияти соҳасига суқулиб кириб, уларнинг ёрдамида маҳфий операциялар ўтказишга, ижтимоий кескинлик ўчоқларини, оммавий тартибсизликлар ва шу кабиларни келтириб чиқаришга уринишларига хотима бериш — жиддий вазифадир.

Миллий Хавфсизлик Бошқармаси молларни яширинча келтириб сотиш, террорчилик ва экстремистик кўринишларга қарши курашишга катта эътибор бермоқда. Чунончи, сўнгги икки йил ичидагина яширин мол келтирувчилардан 36 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулотлар ва қимматбаҳо буюмлар, 110 минг доллар мусодара қилинди ва давлатга топширилди. 34 килограмм наркотик модда («яширин бозор» нархида бу 30 миллион сўмлик) мусодара этилди. Қўшма корхоналардан бирининг ҳисоб дафтарчасидан 800 минг долларни чет элга ғайри қонуний ўтказишга доир молиявий найрангнинг олди олинди. Оддий ўтин сифатида хорижга олиб кетиш учун мўлжалланган 800 минг долларлик ёғоч-тахта вақтида ушлаб қолинди. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин.

МУХБИР: Сиз террорчилик ва экстремистик кўринишлар тўғрисида гапирдингиз, уларни «фуқаро» тилига таржима қилганда, мазмуни қандай!

Ғ. А: Депутатлардан, ҳокимиятнинг бошқа вакилларидан, оддий фуқаролардан ўч олиш хавфи афсуски кўпайиб бормоқда. Илгари бундай ҳоллар онда-сонда учрар эди, сўнгги вақтда эса жуда кўпайиб кетди. Биз ана шундай ҳолларни эътибордан четда қолдирмаяпмиз.

МУХБИР: Ҳозир Ўзбекистон сиёсий, фуқаролар осойишталиги, миллатлараро барқарорлик мавжуд бўлган кам-дан-кам юртлардан биридир. Сизнингча, бундай барқарорликни таъминлашда Миллий Хавфсизлик Бошқармасининг ҳиссаси борми!

Ғ. А: Ҳозир миллатлараро муносабатлардан кўра муҳим ва жиддий муаммо йўқ. Бу хусусда собиқ иттифоқнинг бошқа минтақаларида кечаётган жараёнларнинг, айрим сиёсатчилар, шу жумладан ўзимиздан чиққан сиёсатчиларнинг ўйламай айтган гаплари ва қилаётган ҳаракатлари республикамиздаги вазиятга беқарорлаштирувчи таъсир ўтказишини ҳисобга олмаслик мумкин эмас. Ҳозирги шароитда ҳар қандай муаммо — иқтисодиёт, экология, тил, тарихий ўтмиш, чегара, маданият, дин ва шу кабилар теварагида чигаллик келтириб чиқариш мумкинлигини кўриб турибмиз. Эҳтиросларни авж олдириш, уни жазавага айлантириш мумкин. Шу сабабли миллий муносабатлар соҳасига бевосита ёки билвосита даҳлдор бўлган у ёки бу қадамнинг қаерга олиб боришини, нималарни келтириб чиқаришини вақтида англаб ола билиш керак. Республикада барқарорлик ва фуқаролар тотувлиги эса ислоҳотларимиз рўёбга чиқишининг, хорижий шерикларнинг Ўзбекистонга ишончи мустаҳкамланишининг асосий шартидир. Барқарорлик ва фуқаролар тотувлигини бузишга ҳар қандай уринишларга қатъий чек қўйиш тўғрисидаги топшириқлар фақат «юқори»дан эмас, балки «қуйи»дан ҳам — маҳаллаларда, меҳнат жамоаларида ўтказилган учрашувларда берилмоқда.

Аширбоев деган кимса Қўқонда яшовчи ўнлаб кишиларга дўқ-пўписа қилиб думалоқ хат жўнатган. Бошқармамиз ходимлари «ёзғувчи»ни икки ҳафта ичида топишди. Суд унинг «ижоди»ни миллий ва ирқий тенгҳуқуқликни бузиш деб баҳолади ва 4 минг сўм жарима солди. Қрим татар миллатига мансуб бир неча оилага нисбатан безорилик ҳаракатларини содир этгани учун Фарғона вилоят суди Умурзоқовни уч йил озодликдан маҳрум қилди.

Лекин, менимча бу муаммони жазо бериш билан ҳал қилиб бўлмайди. Бу «ҳамма баравар ёпишадиган» соҳадир. Шубҳасиз, вазиятни барқарорлаштиришда айбдор бўлган ҳар бир киши қидириб топилади ва жазоланади, аммо орамизда шундай кишиларнинг пайдо бўлаётгани улар теварагидаги одамларнинг бепарволиғини кўрсатади. Фалажликдан қутуладиган пайт келди: биз ўз хонадонимизнинг эгасимиз, бинобарин, хонадонимизда тинчлик ва осойишталикни таъминлашимиз керак.

Биз республикамиз муаммоларини ҳал этишни кўзлаб яшаяпмиз, уларни халқ билан биргаликда ҳал қиляпмиз. Бироқ, ҳозирги вақтда „мутлақо янги ҳуқуқий меъёрий негизни, биринчи навбатда — Миллий Хавфсизлик Бошқармаси тўғрисидаги қонунни ишлаб чиқиш ва қабул қилишни энг асосий вазифа деб биламан. Ишончим комилки, аниқ ва равшан қонун хавфсизлик идораларининг фаолиятини ҳар қандай сиёсий ўйинлардан ҳимоя қилади, унинг ходимларига ўз халқига эртанги кунга ишонч билан хизмат қилиш имконини беради.

Умрингиз узоқ бўлсин!

Кун кечириш анча қийинлашиб қолган ҳозирги даврда ҳар бир имонли кишининг хаёлидан шундай ўй кечади: «Энди кексаларнинг ҳоли қандай кечаркин?».

Асакаликлар буни дарров пайқашганга ўхшайди. Чунки район социал-таъминот бўлими ташаббуси билан яқинда у ерда янги ошхона очилди. Унда ёлғиз қолган кексалар, ватан уруши иштирокчиларига бепул ва меҳнат фахрийлари билан нафақачиларга эса еган овқатларига 50 фоиз ҳақ тўлаш шарти билан хизмат кўрсатилади. Ундан ташқари ёлғиз қолган ҳамда касал бўлган кексаларнинг уйларига бориб хизмат кўрсатиш ҳам ташкил қилинди.

СУРАТДА: район социал-таъминот бўлими ходимлари кексаларга хизмат кўрсатишмоқда.

Ш. АЛИМОВ олган сурат.

МАҚСАД — ТАБИАТНИ АСРАШ

ЎТГАН ҳафта Тошкентда янги ташкил этилган «Экология ва саломатлик» жамғармасини республика жамоатчилигига маълум қилишга бағишланган йиғин бўлди.

Маросимни жамғарма президенти Юсупжон Шодиметов очди. У жамғарма дастури, экологияни соғломлаштириш борасида ҳозирги кунда зудлик билан амалга оширилиши лозим бўлган тадбирлар хусусида тўхталди.

Сўзга чиққан вазирлар, турли концернларнинг раислари, академиклар, илмий тадқиқот институтлари директорлари, банк бошқарув раислари, сув ва ҳавонинг ифлосланиши йилдан-йилга кучаётганлиги туфайли турли касалликлар хуруж қилаётганини таъкидладилар.

Ўзбекистонда бирор шаҳар йўқки, суви ва ҳавоси тоза бўлсин. Республика саноат корхоналари ва ҳаракатдаги автомобиллар йилига атмосферага 5 миллион тоннага яқин заҳарли моддалар чиқараркан. Қишлоқ хўжалик экинларига йилига 1,3 — 1,4 миллион тонна минерал ўғит, зараркунандаларга қарши курашиш ва бошқа тадбирлар учун 80 — 85 минг тонна заҳарли дорилар ишлатиларкан. Бу миқдор МДҲ ва бошқа хорижий давлатларга нисбатан бир неча баробар кўп экан.

Кимёвий дорилар билан озиқлантирилган экин меваси орқали инсон танасига ўтган нитрат тезда нитрозага, яъни хавфли моддага айланади. Бундан ташқари, дарёларга йилига 300 миллион куб метр саноат ва тозалаш иншоотлари оқовалари ташланади.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти М. Салоҳиддинов республика аҳолиси соғлиғи ҳақида қайғурадиган жамғарманинг ташкил этилиши хайрли иш эканини таъкидлаб, экин майдонларининг заҳри қотиллар билан жароҳатланаётган катта қисмини офатдан халос этишда академиянинг кимё, биолог, тупроқшунос олимлари ҳам жалб қилинишини айтди.

Турли вазирликлар, концернлар, ширкатлар, акционерлик жамиятлари, хўжаликлар ушбу жамғармага моддий ёрдам кўрсатиб, уни қўллаб юборсалар айни муддао бўларди.

И. ТОШЕВ,
Р. ҚУЛМАТОВ.

ТАЪСИС КОНФЕРЕНЦИЯСИ БЎЛДИ

10 июнь куни Тошкентда Ўзбекистон Давлат акционерлик «Савдо» («Ўзбексавдо») уюшмасининг таъсис конференцияси бўлди.

Конференцияда Ўзбекистон Республикаси Савдо вазирлигини Ўзбекистон Давлат акционерлик «Савдо» («Ўзбексавдо») уюшмасига айлантириш тўғрисидаги масала муҳокама этилди. Шу масала юзасидан савдо вазири, «Ўзбексавдо» уюшмаси ташкилий кенгашининг раиси М. Усмоновнинг ахбороти тингланди.

Сўнгра уюшманинг устави қабул қилинди. Уюшма раиси, кенгаши ва бошқарувининг аъзолари ҳамда тафтиш комиссияси сайланди.

М. Усмонов «Савдо» («Ўзбексавдо») уюшмасининг раиси бўлди.

Конференцияда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А. Н. Возненко нутқ сўзлади.

О. РАҲИМОВ.

ЮБИЛЕЙ ТАРАДДУДИ

Маълумингизким, газетамизнинг ўтган сонида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг «Ш. Р. Рашидов таваллудининг 75 йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ҳақида»ги қарори эълон қилинган эди. Қуйида ушбу комиссия рўйхати эълон қилинаётир.

АТОҚЛИ ДАВЛАТ ВА ЖАМОАТ АРБОБИ, ЁЗУВЧИ Ш. Р. РАШИДОВ ТАВАЛЛУДИНИНГ 75 ЙИЛЛИГИНИ ЎТКАЗИШ КОМИССИЯСИНИНГ ТАРКИБИ

Жўрабеков И. Ҳ. — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, комиссия раиси.

Убайдуллаев Ш. О. — Ўзбекистон Республикаси Президенти аппаратининг масъул ходими, комиссия котиби.

КОМИССИЯ АЪЗОЛАРИ:

Абдиров Ч. — Қорақалпоғистон Республикаси клиник ва тажриба тиббиёт илмий-тадқиқот илмгоҳининг директори, академик.

Абдураҳмонов П. М. — Самарқанд вилояти ҳокими.

Ботиров Э. — Шароф Рашидов районидаги «Правда» давлат хўжалигининг бўлим бошқарувчиси.

Ёдгоров Д. С. — Бухоро вилояти ҳокими.

Жалолов Б. — Ўзбекистон халқ рассоми.

Жамол Камол. — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг биринчи котиби.

Жуманиёзов М. — Хоразм вилояти ҳокими.

Зулфия — Ўзбекистон халқ шоираси.

Мамарасулов С. — Ўзбекистон Республикаси Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети раисининг биринчи ўринбосари.

Муҳаммад Юсуф — Шоир.

Муҳаммаджонов З. — Ўзбекистон халқ артисти.

Олимов Ў. З. — Жиззах вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари.

Орипов А. — Ўзбекистон халқ шоири.

Пайғамов А. — Фарғона вилояти Ўзбекистон районига қарашли Ленин номидаги жамоа хўжалигининг раиси.

Рапиғалиев Б. — Наманган вилояти ҳокими.

Расулов М. М. — Ўзбекистон Республикаси Халқ Демократик Партияси марказий кенгашининг биринчи котиби.

Раҳимов Б. — уруш ва меҳнат фахрийси.

Сайдалиев С. Д. — Тошкент вилояти ҳокими.

Салоҳиддинов М. — Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти.

Салимов О. У. — Тошкент давлат техника университетининг ректори.

Турсунов Э. — Жиззах вилояти ҳокими.

Умурзоқов М. Б. — Ўзбекистон Республикаси Президенти давлат маслаҳатчиси.

Фозилбеков А. И. — Тошкент шаҳар ҳокими.

Файзуллаев И. — Денов районига қарашли Собир Раҳимов номидаги жамоа хўжалигининг раиси, Ўзбекистон халқ депутати.

Шукрулло — Ўзбекистон халқ шоири.

Холмирзаев Қ. — Андижон вилояти ҳокими.

Яҳёев Ш. Ғ. — Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот котиби.

Яшин К. Н. — Ўзбекистон халқ ёзувчиси, академик.

Қаюмов М. — Ўзбекистон кинематографчилар уюшмаси бошқарувининг биринчи котиби.

Қорабоев М. — Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари.

• Президент фармони изидан •

ЯГОНА КОМПЛЕКС САРИ

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Тошкентда йўловчи ташишни бошқаришни такомиллаштириш ҳақида фармон қабул қилди. Мавжуд тузилмаларни тубдан ўзгартириш, уларнинг негизида Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида давлат йўловчи ташиш корхоналари уюшмаси — «Ташгорпасстранс»ни ташкил этиш кўзда тутилади.

Хўш, уюшма олдида қандай вазифалар турибди! Бундай қайта ташкил этишдан тошкентликлар ва Ўзбекистон пойтахтининг меҳмонлари қандай наф кўришади! ЎзА мухбирининг шу саволларига «Ташгорпасстранс» раиси, Ўзбекистон Республикасининг халқ ноиби Р. ФАЙЗУЛЛАЕВ қуйидаги жавобни қайтарди:

— Бу муҳим ҳужжатда таъкидланганидек, уюшмамиз олдида бир қанча жуда муҳим вазифалар турибди. Йўловчи ташийдиган транспорт барча турларининг узлуксиз ишлашини таъминлаш, йўловчиларга хизмат қилиш сифатини доимо ошириб бориш, Ўзбекистон пойтахти автомобиль, электр транспорти ва метроси фаолиятини мувофиқлаштириб туриш шу вазифалар жумласига киради. Биз ҳокимият билан биргаликда йўловчи ташийдиган транспортни янада ривожлантириш чора-тадбирларини ишлаб чиқишимиз, тармоқда ягона техника сиёсати юритилишини таъминлашимиз лозим. Шундай қилмай туриб мустақил Ўзбекистоннинг тез ўсиб бораётган пойтахти самарали ривожлана олмайди. Чунки, олимларнинг мўлжалларига қараганда, 2010 йилга бориб Тошкент аҳолиси 3 миллион кишига етади.

Шу пайтга қадар Тошкентдаги транспортни бир неча қудратли монополист: темир йўллар вазирлиги, Автомобиль транспорти вазирлиги, Уй-жой-коммунал хўжалиги вазирлиги... бошқарар эди. Уларнинг ҳар бири ўз манфаатларини кўзлаб иш тутганлиги равшан. Бундан фақат йўловчилар қийналишар эди. Бу нарса бошбошдоқликка олиб борар эди. Масалан, ер остидан метро йўли ўтган бир пайтда унинг тепасидан автобус ва троллейбуслар қатнаб турган ҳолларни кўплаб учратиш мумкин. Янги мавзеларда яшаб турган кишилар эса соатлаб автобус кутиб қолар эди. Шу сабабли кучни мувофиқлаштирувчи идоранинг тузилиши, транспортни ягона бошқарув тизимига бирлаштириш қатнов воситаларини кун соатларига қараб маршрутларга бириктириб қўйиш, бўшатиб олинган воситалардан эса ҳақиқатан ҳам зарур жойларда оқилона фойдаланиш имконини беради.

— Уюшма бевосита Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси ҳузурида ишлайдиган бўлади. Мақомининг бу қадар юксак қилиб белгиланиши рўй берадиган муаммоларни тезроқ ҳал этиш имконини берса керак!

— Албатта. Энг муҳими шуки, энди йўловчи ташийдиган шаҳар транспорти ягона манба — давлат бюджетидан маблағ оладиган бўлади. Шу муносабат билан Республика пойтахтида шаҳар транспортининг барча турларига бир хил ҳақ тўлаш жорий этилади. Бу эса нарх-навонинг бошбошдоқлиги, кўпдан-кўп абонементлар, турли-туман талонлар гирдобида ўралашиб қолган йўловчилар турмушини осонлаштириши шубҳасиз.

Муаммолар ҳақида гапирадиган бўлсак, ҳақиқатан ҳам жуда кўп муаммолар йиғилиб қолган. Бир неча рақамни айтиб ўтмоқчиман. Ҳозир бир йўловчининг автобусда юриш таннархи 1 сўм 78 тийинни ташкил этади. Бунда янги машиналар сотиб олиш ҳақи ҳисобга киритилмаган. Янги машиналар ва эҳтиёт қисмлар, резина нархлари эса бензин каби ҳаддан ташқари ошиб кетган. Масалан, яқиндагина биз «ЛАЗ» маркали автобусни 16 минг сўмга олар эдик. Энди эса бу машина бир миллион 300 минг сўм туради. Шаҳар такси паркига юборилаётган «Волга»ларнинг ҳар бири 1 миллион 200 минг сўмга тушмоқда. Илгари улар 26 минг сўм турар эди. Фарқ нақадар катталигини кўриб турибсиз. Хуллас, тўрт ой ичида автобуслар бўйича 67 миллион сўм зарар кўрилди. Хўш, бунинг ўрнини нима билан тўлдириб бўлади?

Шуни ҳисобга олиб, республика ҳукумати ҳозир Тошкент учун 275 та автобус сотиб олиш масаласини кўриб чиқмоқда. Унга камида 200 миллион сўм керак бўлади.

— Яхши, аммо автобуслар экология жиҳатидан соф транспорт тури эмас. Унинг бошқа турлари ҳам ривож топадими!

— Албатта, айниқса электр транспорти ривож топади., Метрополитен йўлларини узайтирамиз, янги трамвай-троллейбус маршрутлари очамиз. Аммо бунинг учун кўп маблағ керак бўлади. Метрополитенни шай ҳолатда сақлаш, турли-туман тузатиш ишларини бажариш учун ҳам кўпгина капитал маблағ зарур.

— Равшан ака, Тошкент қурилишлари энди айланма йўл ташқарисига ўта бошлади. Одамлар эса баъзан ишга етиб олиш учун соатлаб транспорт кутиб қолишмоқда. Жамоат транспорти узлуксиз ишлаши ҳақидаги талаблар жуда ўринли. Бироқ бу, чамаси, собиқ Иттифоқдаги барча катта шаҳарлардаги иллат кўринади...

— Шу боисдан ҳам шаҳар транспорти ишини тубдан ўзгартириш учун Президентнинг фармони қабул қилинди. Аммо бошқа муаммога — транспорт ходимларининг ўз муаммоларига ҳам эътиборни қаратмоқчиман. Уларнинг турмуши бошқа тошкентликларнинг турмушидан яхши бўлиши у ёқда турсин, балки кўп жиҳатдан анча ёмон. Маош кам, тунда ва эрта тонгда ишлашга тўғри келади, машиналар эскириб кетган... Бошқа касбларнинг намояндалари каби шофёрлар ва ремонтчилар ҳам ижтимоий жиҳатдан ҳимояланиши керак. Бу соҳада ҳозир кўп иш қилинмоқда. Шу ойдан бошлаб автобуслар, трамвай ва троллейбусларнинг ҳайдовчилари маоши оширилади. Уларнинг меҳнатини ташкил этишда ҳам кўп ўзгариш қилиниши керак. Тармоқ меҳнатчилари ишга яқин жойдан уй-жой билан таъминланадиган бўлишларига интиламиз.

Вазифалар кўп. Уларнинг ҳал этилишини пайсалга солишга ҳаққимиз йўқ.

Л. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

КЕТМОНИДА СУВ ИЧГАН ОДАМ

ДАНГАСАЛАР ҚЎЗҒАЛСИН, МЕҲНАТ ҚИЛСИН, ҚУЛДАЙ ИШЛАБ, БЕКДАЙ ЯШАЙЛИК, ДЕЙДИ МУСТАФО БУВА АМИН ЎҒЛИ

БУ юртларда дарвозалар қулфланмайди. Кўчадан кўринишим биланоқ болалар югуриб чиқишди, уларнинг ортидан истараси иссиқ аёл кўринди. Бу юртларда эшикдан сўраб келганга «кимсиз, ким керак?» дейишмайди. Энг аввал уйнинг тўрига ўтқазиб, дастурхонга нон қўйишади. Сўнг ишларингиз ривожи, соғлиғингиз, бола-чақангиз аҳволи, охирида мақсадингиз сўралади. Шундай бўлди ҳам. Мен излаб борганим — Мустафо бобо бозорга кетган эканлар. Югур-югурни келинлар қилаверишди. Буванинг аёли — Мишаррам момо билан суҳбатимиз қўр олди.

— Айланай сиздан, аввалига болаларим турмади, яратган эгам керагини олди. Худойимдан биринчи тилаб олганим Бўриқул акангиз бўлди.

— Нега исмлари...

— Воҳ, болажоним-ей, аввалгиларини кўзим кўриб, қўлим тутмаганидан кейин, юрагим зада бўлиб қолди-да. Сўғин энам бечора (худо раҳмат қилсин) бир чолдан бўрининг калласини олиб келдилар. Ўғлимиз туғилиши билан уни бўрининг оғзидан ўтказиб олдилар. «Мана энди, насиб этса, умри узоқ бўлади», дейишди...

— Болаларингиз қанча, момо!

— Худога шукур, ўновгина...

— Сиз «Қаҳрамон она»мисиз ҳали!!

— Билмасам, кўп медалларим бор, беш юлдузлигиям. Шу қаҳрамон деганими?

Ай, онажоним-а! Ўзининг қаҳрамон эканини ҳам билмаган, юраги тоза, фидойи аёл-а! Тилла юлдузни кўз-кўзлаб, кўксига тақиб юришни билмаган мунисам-а...

— Бувам билан тўйларингиз қачон бўлувди!

— Йилини билмайман, бувангиз урушдан қайтувди. Ҳаммамиз бир қишлоқдан эдик. Бечорагина урушдан келгунча ота-онаси, бир укаси бандаликни бажо қилувди. Уйгинаси нураб кетувди. Ота-энам ҳаёт эдилар, бошимизни қовуштириб қўйишди-да. Бувангиз укагинаси билан синглисини тоғаларининг қўлидан олиб келди. Тўртовгинамиз яшай бошладик.

Эртадан кечгача ишлайидик. Йигирма сўтих буғдой ўрсак яримта, қирқ сўтих ўрсак битта арпа нон берайди калхўз. Битта нон оламиз деб ўлиб-тирилиб меҳнат қилайдик. Бир ҳовуч арпа топсак ёрғучоқда тортиб ун қиволардик.

Кўклам келиб ўт чиқиши билан (воҳ, ўша йиллар ўтларди чиқишиям қийин бўлиб кетди-я) топган бир ҳовуч арпа унни айронга қориб, ҳамирча ийлаб, нон ёпардик. Қўшни пайкал бошига обчиққунимизча бу, нонимиз ачиб қоларди.

— Шундаям ейверармидингизлар!

— Кўзимизга суртиб ер эдик. Уям борда бор, йўқда йўқ эди. Ярим тунда хамир қориб, тонг отмай туриб ёпиб олардик. Ишдан кеч қолсак райондан келган уполномачи (вакил) қамчи билан урайди-да...

— Ҳеч ким қаршилик қилмасмиди!

— Қишлоқда бори хотин-халажу чолкампирлар бўлса, ким гапиролайди. Худога шукур, яхши замонлар ҳам бор экан. Уч ўғлим, олти қизим — ҳаммаси уйли-жойли бўлишган. Кенжатойим Бахтиёржоннинг ҳам бошини икки қилиб қўйсам, бувангиз икковимиз қарзимиздан қутулайдик. Ўттиз уч неварам, бир чеварам бор. Кўпчилик болаларим теварак атрофимда. Бўрижоним оиласи билан Тошкентда, бир қизим Андижонга, бир қизим Чинозга тушиб, ўзидан тиниб кетган. Шуларди соғинсам, юрагим эзили-и-иб кетади. Кўк пичакми, ғилвиндими қилсам, худди эшикдан кириб келаётгандай бўлаверишади. Насибаларини қўйиб ўтираман...

Бу орада Мустафо бува ҳам бозордан келдилар.

— Бува, мен рўзнома йўлланмаси билан келдим. Тиниб-тинчимас инсон сифатида сизни яхши биламиз. Тарбиялаб ўстирган фарзандларингиздан элу юрт миннатдор. Яшаган ва яшаётган кунларингиз ҳақида суҳбатлашсак.

— Ниманиям гапирай?

— Урушга кетдингиз, кейин нима бўлди!

— 1942 йил, йигирма ёшда эдим. Фарғонада ўқитишди, сўнгра жангга юборишди. Фарғона ўқчи дивизиясининг 94-полкида

хизмат қилдим. Калининград, Смоленск, Болтиқбўйи фронтларида душман билан урушдик. Э, у кунларнинг азоблари... кўрган-кечирганларимизга қоғозларингиз етмайди, болам...

Оёғимдан яраланиб, узоқ даволандим. Қишлоққа қўлтиқтаёқда қайтдим. Тошкентда поезддан тушдим. Катта шаҳарга қараб ҳавасим келади. Одатда ҳар ўғил куёв, ҳар қиз келин бўлишни орзу қилади. Шунда мен «Насиб бўлса, болаларимни шу катта шаҳарга ўқишга юбораман. Кимсан Амин батракнинг набиралари, Мустафоқул батракнинг болалари Тошкентда ўқиса-я...» дея орзу қилган эдим.

Ширин орзулар билан ота-онам дийдорига ошиқатуриб, бир лаҳзага оёқларимнинг оғриғини, қўлтиқтаёқларимни унутгандай бўламан... Хатирчининг бозорида қишлоқдошларимни кўрдим. Улар менга — отанг ҳам, энанг ҳам ўлган дейишди. Йўлимга юролмай қолдим. Йиғладим, кўзимда ёш, кўксимда тош билан қишлоққа интилдиммай. Қани йўлим унса...

Уйимизда бир шолчаю битта кўрпа, қозон, осма чироқ қолган экан. Фронтдан қайтганларга саккиз килодан ун бериларкан, шуни олдик. Кўчага чиқишга ҳолим келмай, саккиз кун уйда ётдим. Тўққизинчи куни ишга чиқиб кетдим. Ҳисобчи (табелчи)лик қилдим. Эшак миниб юраман. Ерни ҳам унинг устида туриб ўлчайман. Қўлтиқтайёқларимниям оливолганман.

Аста-секин уларни ташладим. Омбордан етти кило арпа сўраб олдим. Қаттиқчиликка олиб шуни емадик. Иккита армия жўрам сўраб келиб қолишди. Шулар билан бир бўлиб томорқани ағдариб, арпани экиб ташладим. Ўзим меҳнатга қизиққан одамман. Ишладим хўб!

Отам раҳматли васият қилган эканлар, момонгизга уйланишимни. Мен бир еттим, қашшоқ, ногирон бўлсам... Йўқ, қайнотам (гўрига нур ёғилсин) мардлик қилдилар. Отамнинг васиятини бажо келтирдилар. Олти ой ишлаб, топган бисотим олти кило жувори, иккита мушукчадай улоқчани тўйга бердим. Битта улоқчани ўзимга қайтаришди. На бир кўйлак, на бир рўмол оберолдим келинга. Улар эса бизга ҳеч нарсанг керакмас, отангнинг васияти учун Мишарни сенга беряпмиз, дейишди.

Бу орада томорқага эккан арпамиз бошоқ тортиб қолди. Момонгиз қайчида бошоқни қирқиб келида туяди, айронга қўшиб ийлайди-да, қозонда қотириб олади. Шундай қилиб қорин тўйғазамиз.

Сўнг арпамиз пишди. Ўрдик, бир тоннадан зиёд дон чиқди. Укам Муртоза икковимиз икки қоп арпани торттириб, ун қилиб келдик. Ана энди биздан бой одам йўқ! Тегирмондан келиб, тўғри қайнонам раҳматликнинг олдиларига бордим:

— Энди қисинманг, нонни катта-катта қилаверинг! Худога шукур, унимиз, донимиз мўл! — дедим. Бечора суюниб кетди.

Арпани сотиб, ўттиз минг сўм пул қилдим. Момонгиз оғироёқ, қайнонам билан бозор бордик. Қилдик бозорди! Кистам пул кўрса, момонгизни келин қилиб ясатаман, келинчакликдаги армонларини эсидан чиқараман, деб ўйлаб юрайдим. 2.500 сўмга камзул, 1.400 сўмга паранги рўмол, 700 сўмга калиш олдим. Ўзим, укам, синглимнинг усти-бошимизни бутладим.

Бу йилисига 25 сўтих ерни яхшилаб ағдариб, жувари экдим. Эй, бу ерга қанча берса, шунча олади инсон! Одамни ер тўйғазади, ер яширади. Ер — Она!

Шундай қилиб, ўшанда тўрт ярим тонна жўхори олдим. 10 килосини бозорда сотиб, битта сигир олдим. Ана, тупроқнинг саховати!

Табелчиликдан олиб, дўкон мудирлигига қўйишди. У пайтлар ҳалоллик бор эди. Ўн, йигирма сўм растарат қилса, кесиб юборишарди. Бир халта ун 16 сўм 80 тийин бўлса, уни ҳеч қачон 17 сўмга сотмасдик. Кейин яна далага қайтдим. Бригадирлик қилдим. Эҳ-ҳе, зиммамизда оғир юк бор эди. Уруш Ўзбекистоннинг ёшлигини вайрон қилганди. Не-не азаматларимизнинг қирчини қирқиб кетди. Қанча келинчаклар эгнига кўк кийиб, қайтиб ечмади...

1967 йилдан буён кооператив-тайёрлов соҳасида ишлайман.

Оғир кунлар ўтиб, ҳаётимиз яхшилангач, баъзи бировлар ишламай нон ейишга ўргандилар. Йўқ, ҳеч замонда бировнинг нони бировга юқмайди.

Ёшим етмишда. Ўғилларимнинг, ўзимнинг томорқамизга шу йил оқ жўхори, макка жўхори экдим. Тўрт тонна дон олдим, 200 килограмм кунжут ҳам. Товуқларимиз, ўн беш бош қўйимиз, етти бош соғин сигир, 8 бузоқ бор. Бешта ҳўкизни гўштга боқаяпмиз. Сабзи, пиёз, картошка, шолғом деҳқончилик... Гулсурх пиёзгача экилган. Давлатга ҳар йили бир тоннага яқин сут, уч тоннадан ошиқ гўшт топширамиз. Бу ишларда ўғилларим, келинларим, невараларим ўзларининг асосий юмушларидан кейин ёрдамлашишади. Момонгиз икковимиз бош бўламиз-да. Ўғилларимдан бири савдода ишлайди, бири мактабда директор, келинларим ўқитувчи, невараларим ўқувчи. Бироқ уйда ҳаммалари деҳқону чорвадор.

...Шу денг сессия мажлисларига қараб тураман-да, баъзиларининг гапидан қоним қайнайди. Менга сўз беришсайди, деб ўйлайман.

— Нима дердингиз, бува!

— Қачонки одам билан одамнинг боши бирикмаса, турмушимиз яхши бўлмайди, дердим. Халқ қўзғолсин, дейдилар, бировлар. Нимага қўзғолиб, ким билан жанг қилайлик?! Мен дангасалар қўзғолсин, меҳнат қилсин, дердим. Қулдай ишлаб бекдай яшайлик, дердим. Ўзбекистонда ҳеч вақт очарчилик бўлмайди. Бизнинг еримиз сахий. Борлиқ, табиатнинг суйган бандаларимиз...

Мустафо бобо Амин ўғли менга хўжалигини кўрсатадилар:

— Мана бу зотдор сигирларни кўряпсизми? Ҳар қайсиси бир челакдан сут беради. Бузоқларига қаранг. Бу ёққа келинг, мана бу ҳўкизларни кўринг, тоза етилган-да, ўзиям! Анави ёқда товуқлар. Бу ердаги тахланган қопларда маккайи жўхори, ғалла бор.

Энди Сизга кетмонимни кўрсатай, болам!

— Ота, ҳамма нарсани кўрсатиш шартми? — тортинеброқ гап суқди келини.

— Э, болам, деҳқон учун кетмондан муқаддас нарса борми? Бу милтиқ эмас-ку, кетмон! Бешик болани етилтирса, кетмон далани етилтиради. У ерга сажда қилавериб чарчамайди. Тупроқ билан ювилавериб тозариб кетади. Деҳқон чарчаган пайтида сувни кетмоннинг юзи билан ичаверади.

Мустафо бува хайрлашар чоғимизда яна ўзларининг севимли мавзусига қайтдилар:

— Тупроқдан бино бўлдик, тупроққа айлангунча ғимирлаймизда энди. Меҳнат қилган хор бўлмайди, оч қолмайди. Етмиш йиллик хулосам шу, болам! Сўнг, момом ва келинларни шошилтириб, оқ суруп дуррачага энг аъло навли (ўзларининг таъбирича) маккойи, оқ жўхори солдирдилар.

— Маккайини невараларимга патиллоқ қилиб берасиз. Жўхорини гўжа қиласиз. Энангизга айтинг, келида туйдириб берадилар, қандай пиширишни билмасангиз сўраб олинг.

Етмиш ёшли отахоннинг пешона тери, меҳнати эвазига яралган бу табаррук неъматни рад этиб бўлармиди?..

Мен бу ҳовлидан руҳим тозариб, кўнглим кўтарилиб чиқдим. Одамлар таҳликада ўзларини қайга уришни билмай, латта путталарни уйига ғамлаётганларини кўрганимдаги изтиробларни унутдим...

Хосият БОБОМУРОДОВА.

• *Таассурот* •

АГАР КОЛЛЕКЦИОНЕР БЎЛГАНИМДА...

Ҳар йили баҳорда Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги савдо-кўргазмасини ўтказади. Унда ҳунар-техника билим юртлари ўқувчилари тайёрлашган буюмлар намойиш этилади. Бу йилги ярмарка ҳам ўзига хос тантанали тарзда ўтди. Пойтахтимиздаги Марказий ҳиёбон олдидаги кўчада куй-қўшиқлар янгради, дорбозларнинг томошалари ўтган-кетганни чорлади. Республикамизнинг деярли ҳамма вилоятларидаги турли соҳага ихтисослашган билим юртларидан вакиллар келишди.

Андижонлик ўқувчилар ўзлари тиккан кийим-кечакларни, фарғоналиклар пойабзалларни, оҳангаронликлар темирчилик буюмларинию наманганликлар дурадгорлик намуналарини намойиш этишди. Тошкентлик пазанда ўқувчилар тайёрлаган ширинликларни эса ярмаркага келганлар бажонидил сотиб олишди. Бухоролик ёш зардўзларнинг қўлларида жило топган дўппилар, духоба тўнлар кўзларни қамаштирди. Ҳатто узоқ Қорақалпоғистондан ҳам қуруқ қўл билан келишмаган эканлар. Сурхондарёдан келтирилган кулолчилик буюмлари унчалик мукаммал ишланмаган бўлса-да, ўқувчиларнинг ҳаракатлари сезилиб турибди.

Мени ҳайратга солган нарса хивалик ёшлар тўқиган гиламчалар бўлди. Улар шу қадар чиройли, бежирим тўқилганки... Бунақасини ҳатто музейларда ҳам учратиш қийин. Нақшларини таърифлаб анчагина қоғозни қоралаш мумкин. Энг асосийси, улар қўлда тўқилган ва бирорта уланган жойи кўринмайди. Савдо-кўргазмада бу гиламчаларни 1200 сўмга сотиб олиш мумкин эди. (Бадиий салонларда бундай буюмлар бир неча баравар қимматига ёки валютага сотилади). Агар мен «бойвачча коллекционер» бўлганимда эди, хиваликлар олиб келишган ҳамма гиламларни сотиб олган бўлардим...

И. ЖИЯНОВ.

● ХИТОЙ Халқ Республикасининг Харбин трактор заводи ишбилармонлари билан ҳамкорликда ишлашни йўлга қўйган Жиззах вилоятининг Пахтакор районидаги тажриба-таъмирлаш корхонаси жамоаси 16 тонна юк кўтариш қувватига эга бўлган автокран ишлаб чиқаришга муваффақ бўлдилар. Корхонада хитойлик мутахассислардан 12 киши меҳнат қиляпти. Суратчи Н. МУҲАММАДЖОНОВ завод бош инженери Константин Стоянов, хитойлик инженер Джон Ли Цун Чуань ҳамкорликда яратилган маҳсулотларни тасвирга тушириб қайтди.

ФЕРМЕРЛАР АССОЦИАЦИЯСИ ТУЗИЛДИ

Яқинда Қибрай райони фермерларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Унда бу соҳани шакллантиришга тўсқинлик қилаётган маъмурий ҳамда моддий тўсиқлар ҳақида очиқ суҳбат бўлди.

Маълумки, яқин-яқинларгача хўжаликларда деҳқонлардан фақат ижрочи — ишчи куч сифатидагина фойдаланиб келинди. Бу ишлаб чиқаришга ўзининг салбий таъсирини кўрсатмай қолмади, албатта.

Шуни мамнуният билан эътироф этиш мумкинки, кейинги пайтларда ерлар деҳқончиликни яхши биладиган, унинг тилини тушунадиган кишиларга берилмоқда.

— Фермерларимиз ҳозир эртаги ҳосилни йиғиб олиб, кечки сабзавот экиш учун ер бўшатиб юришибди, — деди шу хусусда район ҳокими Акбарали Йўлчиев. — Боз устига сифатли ҳамда мўл ҳосил етиштириб беряптилар. Лекин ана шу ҳосилни сотишда бир қадар қийинчиликларга, тўсиқларга дуч келшаяпти. Жумладан, бу йил етиштирилган карам ҳосилини район тайёрлов идоралари давлат нархларидан арзон баҳоларда сотиб олганларидан шикоят қилишаяпти. Бир сўз билан айтганда деҳқоннинг ҳосили устидан ҳар хил тайёрлов идоралари, савдо тармоқлари — хуллас нон ейдиган кўп.

Биз эса маҳаллий ҳокимият сифатида етиштирилган ҳосил аҳолига имкон қадар арзон баҳоларда етказиб берилишидан манфаатдормиз. Лекин бола-чақаси билан эртани-эрта, кечни-кеч демай тиришиб меҳнат қилган фермер куйиб қолмаслиги керак. Шунинг учун уларга фаолиятларини янгича шаклда қандай такомиллаштиришлари мумкинлигини англаб етишларига ёрдам беришга ҳаракат қилаяпмиз.

Ер умум мулки деган тушунча қон-қонимизга сингиб кетган. Албатта, ерни деҳқонларга, куч-қудратларига қараб тенг тақсимлаб бериш имкони йўқ. Шу боисдан бўлса керак, баъзи кишиларда фермерларга ола кўз билан қараш бор. Табиийки вақт ўтиши билан ишбилармон, ер билан тиллаша оладиган кишилар турмуши яхшиланади. Уларнинг баъзилари меҳнат унумдорлигини ошириш, тежамкорликлари эвазига қишлоқ хўжалик маҳсулотларини таннархини арзонлаштиришга эришдилар. Ҳозир эса биз ўзимиздаги улар бошқалар ҳисобига бойияпти, деган тушунчани синдиришимиз, муҳими уларга ҳар томонлама ёрдам беришимиз керак.

Семинарда фермерлар манфаатларини янада тўлароқ ҳимоя қилиш мақсадида фермерлар ассоциацияси тузилди. Унга туман шахсий хўжаликлар уюшмаси раиси Эркин Раҳимов бошлиқ этиб тайинланди.

М. ҚОСИМОВА.

АЖАБО, ҚАМОҚХОНА БЎШАБ ҚОЛИБДИ

● Маҳбуслар йўқлиги учун Қизилтепа районидаги қамоқхона ёпиб қўйилди.

ГАП шундаки, бу ерда «яшовчи» оғир жиноят содир этган маҳбусларнинг кўпчилиги яқинда эълон қилинган умумий авф муносабати билан озод этилган эди. Бунинг устига қамоқхона ҳам таъмирталаб эди. Шу боис қолган маҳбуслар бошқа қамоқхоналарга тақсимланиб, бу ерда Красноярскнинг «Химволокно» бирлашмаси филиали очилди.

ОРТИҚЧАСИ АЙИРБОШЛАНАДИ

НИШОН районидаги «Нишон» наслчилик заводи чорвадорлари 35 минг қоракўл қўйиларнинг ҳар бошидан 2,4 килограммдан жун қирқиб олишди. Шартномада белгиланганидан ортиқча жунни техника, механизмлар ва омухта емга айирбошлашмоқчи.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОДАМИЙЛИК ЎЛМАСИН

Тошкент вилояти Болалар жамғармасининг ташаббусига кўра шаҳар ва районларда 1 июнга қадар болаларни ҳимоя қилиш ҳафталиги ўтказилганди. Шу кунларда болалар уйлари, махсус мактаб-интернатлар, ногиронлар, кўп фарзандли ва кам даромадли оилаларга бозор иқтисодиётининг мураккаб шароитларида моддий ва маънавий мадад кўрсатиш юзасидан қатор тадбирлар амалга оширилаяпти.

Мазкур масканларни оталиққа олган корхона, хўжалик ва ташкилотлар шу ерларда тарбияланувчиларнинг келгусидаги мустақил ҳаётида моддий мадад бўлиши учун улар номига баҳоли қудрат ҳисоб дафтарчалари очишади.

Таниқли санъаткорлар, шоир ва ёзувчилар билан болалар уйларида, мактаб-интернатларда, истироҳат боғлари ва маданият саройларида ўтказиладиган қизиқарли учрашувлар кейин ҳам давом этаверади.

Тошкент вилояти ҳокимияти Болалар жамғармасининг ҳафталик ўтказиш тўғрисидаги ташаббусини қўллаб-қувватлади ва тадбирларни иложи борича сермазмун, болалар ёдида муҳрланиб қоладиган даражада ташкил этиш юзасидан махсус қарор қабул қилди.

Т. ИСКАНДАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Она Сайёрамиз омон бўлса бас

УЙИНГ КУЙСИН, БОЗОР!

● АҚШ Қишлоқ хўжалик вазирлиги мутахассислари ва Америкадаги энг йирик деҳқончилик-саноат корпорацияларининг вакилларидан иборат бир неча гуруҳ шу ёзда Россиянинг бир қанча районларига боради.

Улар деҳқончилик тизимини ва озиқ-овқат маҳсулотларини тақсимлашни янгича ташкил этиш соҳасида ўз жойида зарур маслаҳатларни беради. АҚШ қишлоқ хўжалик вазири Эдвард Мэдиганнинг айтишича, «бундай ёрдам эркин бозорларни барпо этиш ва демократияни барқарорлаштириш жараёнида Россияга фойдали бўлиши керак». Ҳа, уйинг куйсин, бозор-а, ўрис деҳқонларни не кўйга солиб қўйдинг!

ҲОЛИНГ ҚАЛАЙ, ХОРВАТИЯ!

● Президент Жорж Буш Югославиядаги вазиятдан бениҳоя ташвишланмоқда.

Президентнинг расмий вакили Марлин Фицуотер Оқ уйда журналистлар билан бўлган учрашувда шу гапни айтди. Югославиядан тарқатилган хабарларга қарамай, Ўрта денгизда жойлашган АҚШ 6-флоти Сараево аэропортини қўлга олиш учун ҳеч қандай ҳаракат қилаётгани йўқ, деди у. Қўшма Штатлар, деди сўзини давом эттириб М. Фицуотер, БМТ Хавфсизлик кенгашига қамалда қолган Сараево аэропортига йўл очишни таъминлаб, бу мамлакатга инсонийлик ёрдами бериш мақсадида Хорватияда тинчликни сақловчи БМТ кучлари кўпайтирилиши ҳақида киритилган таклифни қатъият билан қўллаб-қувватлайди.

МИС БЕЛБОҒДА ВАБО

● Замбияда вабо касали тарқалиши натижасида ўтган икки ҳафта мобайнида Мис белбоғ вилоятида 82 киши ўлди, 300 дан кўпроқ киши касалхонага ётқизилди.

Луаншья шаҳрида бошланган бу касал мамлакатнинг бошқа районларига тарқалиши хавфи бор, деб хабар қилди Замбия ахборот маҳкамаси (ЗАНА). Маҳаллий маъмурлар ҳалокатли дард тарқалишига қарши курашишга қодир эмас — мамлакатда зарур дори-дармонлар мутлақо етишмаяпти. БМТнинг Замбиядаги мутахассислари фикрича, Мис белбоғ вилоятидаги бир қанча дарё ва кўлларнинг суви булғаниши вабо касаллиги тарқалишига сабаб бўлган.

...ҚЎШНИНГНИ ЎҒРИ ТУТМА

● Афғонистондаги халқаро шарҳчиларнинг тахминлари тўғри чиқди:

Бир-бирига қарши курашаётган асосий кучлар — Аҳмадшоҳ Маъсуд билан Гулбиддин Ҳикматёр қўшинлари ўртасидаги мўрт ярашув мамлакатга чинакам тинчлик келтирмади.

Қобулда яна жанглар бошланди, ўнлаб кишилар ҳалок бўлди. Юзлаб кишилар жароҳат олди. Қисқа муддат осойишталикдан сўнг шаҳардаги меъёрий турмуш яна издан чиқди.

Афғонистон можаросининг янги, кутилмаган жиҳатлари пайдо бўлди. Айрим нуфузли дала командирлари Саудия Арабистони билан Эронни айни шу мамлакатларнинг маъмурлари сўнгги қонли тўқнашувларни келтириб чиқардилар, деб айбладилар.

ХУМАЙНИГА СОДИҚЛИК

● Эрон мажлиси (парламент)га ўтказилган сайловдан кейин мамлакатнинг ташқи сиёсати ўзгармайди.

Парламентнинг янги раиси Али Акбар Натек-Нури Теҳронда журналистлар билан бўлган суҳбатда шу гапни айтди. Унинг сўзларига қараганда, мажлис депутатлари Эрон ислом республикасининг асосчиси Оятилло Ҳумайни эълон қилган қадриятларга содиқ бўлиб қоладилар. «АҚШга ва халқаро империализмга қарши кураш аввалгидек парламентнинг устувор вазифаси бўлаверади», — деди сўзини давом эттириб мажлис раиси.

АМАЛДОРЛАР ИШЛАШМАЙДИ

● Мадагаскарда ишга чиқмайдиган 29 минг амалдор аниқланди.

Шундан 4 минг нафари ишдан бўшатилди, бироқ қолганлари маош олиш ҳақидаги рўйхатга қўл қўйишни давом эттиришмоқда, эндиликда уларни ҳам давлат «қозонидан» маҳрум қилиш тўғрисидаги масала қўйилди, деб хабар қилди Мадагаскар бош вазири Ги Разанамаси. Улар ишдан бўшатилгач хазина давлат аппаратини сақлаш учун ҳаражатларнинг 20 фоизга яқинини тежайди. Умуман Мадагаскарда 130 минг давлат хизматчиси бор.

«ТУН ҚИЗЛАРИ»

● Қулчилик Бразилияда бекор қилингандан кейин орадан юз йилдан кўпроқ вақт ўтгач мамлакатда қулчилик йўқ бўлиб кетмади, балки тобора кўпроқ тарқалмоқда.

Сан-Паулу дорилфунунининг профессори Жозе Ди Соуза Мартинс «Жорнал ду Бразил» рўзномаси мухбири билан суҳбатда шу ҳақда гапирди. Унинг ҳисобларига қараганда, 60 мингга яқин бразилияликлар 300 та хусусий хўжаликларда ўз меҳнати учун ҳеч қандай ҳақ олмай қулликда яшамоқда.

Яқинда Бразилиада «Тун қизлари» китоби босилиб чиқди. Унда «Амазониядаги олтин қазиб чиқарувчи корхоналарнинг идораларида» ишлаш учун қизлар қандай саралаб олиниши ҳақида ҳужжатлар асосида ҳикоя қилинади. Бироқ бу қизлар олтин конлари яқинидаги иславотхоналарга тушиб қоладилар. Бундай жойдан камдан-кам аёллар қутулиб чиқа олади. Қутулиб чиққанлари ҳам жисмоний ва руҳий жиҳатдан мажруҳ бўлиб қолади.

АЁЛЛАРНИ ҚУТҚАРИНГ

● Уругвайдаги ҳар икки аёлдан бири асосан эрининг маънавий ёки жисмоний таҳқири қурбони бўлади.

Афкор оммани сўраб билиш натижалари шундан далолат бермоқда. Полиция участкаларнда ҳар куни у ёки бу шаклда таҳқирланган ва калтакланган маҳаллий аёлларнинг ўнлаб шикоятлари қайд этилади. Зўравонликнинг кўпгина қурбонлари оғир жароҳат олганлиги сабабли шошилинч ёрдам сўраб миллий муассасаларга мурожаат этишга мажбур бўладилар. Уругвай ҳукумати ўтган йили ички ишлар вазирлиги ҳузурида аёлларни ҳимоя қилиш билан шуғулланадиган махсус бошқарма тузган эди. Яқинда Монтевидеода ҳақорат қилинган ва жисмоний зўравонликка учраган аёлларга кўмак бериш маркази ишлай бошлади.

МЕЛИСАНИНГ ТЎППОНЧАСИ БОРМИ!

● Тожикистон милицияси қурол олиб юриш, сақлаш ва қўллаш ҳуқуқини олди.

Бу ҳуқуқ Тожикистон парламентида тасдиқланган ва республика ҳудудида бугундан бошлаб кучга кирган милиция тўғрисидаги янги қонунда ёзиб қўйилган.

Ҳужжат давлат ҳуқуқини муҳофаза қилиш идораси ваколатлари доирасини батафсил белгилаб беради, унинг ходимларини республика конституциясига, бошқа қонун ҳужжатларига зид вазифаларни бажаришга жалб қилишни мустасно қилади. Милиция ходимларининг ҳуқуқий ва ижтимоий кафолатлари, шу жумладан давлат ижтимоий суғуртаси, саломатлигини йўқотганда товон тўланиши, суд йўли билан ҳимоя қилиниш ҳуқуқлари аниқ баён қилиб берилган.

Ҳайитингиз муборак бўлсин, азизлар!

КУФРНИНГ МОҲИЯТИ

Бир инсон мусулмон бўлиб туғилди. Бутун умри давомида ўзи сезмаган, ўйламаган ҳолда мусулмон бўлиб яшадию, лекин ўзининг илмий ва ақлий қувватини уни йўқдан бор қилган, кўзини кўрадиган, қулоғини эшитадиган қилиб яратган зотни танишга сарфламади. Яратувчининг вужудини инкор этди, унга бўйсунишдан ор қилди, ҳаётининг ихтиёрий ишларида унинг шаърий қонунига бўйсунишдан бош тортди ёки унга бошқани тенглаштирди. Оллоҳнинг ягоналигидан далолат берадиган оятларга ишонмади. Бу одам кофирдир. Куфр сўзининг маъноси беркитиш, ўраш демакдир. Бундай кишининг кофир дейилишига сабаб, унинг ўз табиатини нодонлик ва ақлсизлик пардаси билан ўраб, беркитиб олганлигидир. Инсоннинг туғилиши, баданидаги ҳар бир аъзосининг ишлаши, атрофдаги дунёнинг ҳатти-ҳаракати ислом табиати ва қонунларига биноан бўла туриб, яна унинг ўзи нодонлик ва ақлсизлик пардасига ўралиб қолиб, дунёнинг ва ўзининг табиатини кўролмай қоляпти. Кўрасизки, у ўзининг билими ва тафаккурини табиатига қарама-қарши йўналтиради ва ўзининг чин инсоний табиатини бузадиган ишлар билан машғул бўлади.

Энди бундай бадбахт кофир тушиб қолган қаттиқ гумроҳлик ва залолатнинг ҳақиқий баҳосини бериш ўзингизга ҳавола.

«Ислом асослари» китобидан.

Ислом маросимлари орасида икки асосий ҳайит — Ъийд ал Кабир яъни катта ҳайит (Қурбон ҳайити), Ъийд-ал Фитр — Рўза ҳайити (кичик ҳайит) муҳим ўрин тутади. Ъийд-ал Кабир ва Ъийд-ал Фитр ҳайитлари расули акрам Муҳаммад алайҳиссаломнинг Маккаи Мукаррамадан Мадинаи Мунавварага ҳижрат қилган йиллари, яъни ҳижрий сананинг биринчи йилидан бошланган. Бу икки ҳайит кунлари барча мусулмонларнинг хурсандчилик ва ўйин-кулги билан нишонлашлари Муҳаммад пайғамбаримиздан суннат бўлиб қолган. Имом ан Нисоий шундай Ҳадиси шариф келтирадилар: «Расулуллоҳ Мадинага ҳижрат қилиб келганларида мадиналиклар қадимдан бир йилда икки кунни байрам қилар эдилар. Ул зот Оллоҳнинг амри билан шу икки кунни улардан яхшироғига, яъни Рамазон ва Қурбон ҳайитларига алмаштирдилар».

Ҳазрати Ойишаи Сиддиқа (Расулуллоҳнинг жуфти ҳалоллари) ҳикоя қиладиларки: «Мен Ҳайит кунлари Расулуллоҳ билан бирга ҳабашларнинг ўйинларини томоша қилиб ўтирар эдим. Роса кўриб тўйганимдан кейин қайтар эдик» (Бухорий ва Муслим ривоятлари). Яна Ойиша айтадиларки: «Бир ҳайит кунида мен икки жория қизларнинг ашулаларига қулоқ солиб ўтирган эдим, бехос отам Абу Бакр Сиддиқ келиб қолдилар. Бизни бу ҳолда кўриб уч марта «Бу шайтон наволари-ку!» деб койиб бошладилар. Шунда ногоҳ Расулуллоҳ ҳам келиб қолдилар ва Абу Бакрга қараб: «Эй Абу Бакр, уларни ўз ҳолларига қўйинг, зеро ҳар бир халқнинг ўз байрами бўлади. Бугун бизнинг байрамимиздир», дедилар.

Ҳадиси шарифларда таъкидланганидек, Муҳаммад алайҳиссаломнинг Оллоҳ йўлида тоат-ибодат билан масрур бўлган табиатларига ҳаётнинг завқ-шавқлари ҳам бегона бўлмаган. У муборак зот ҳайит кунлари куй-қўшиқ ва халқ томошаларини берилиб тинглар эканлар.

ҚУРБОН ҲАЙИТИ

Пайғамбаримиз суннатидан келиб чиқиб, Ҳайит кунлари халқимизнинг азалий анъаналари бўлган човгондозлик (чавандозлик), кўпкари, дор ўйинлари, қиличбозлик, кураш, мақом, халқ ашулалари кўриклари уюштирилса, қандай яхши бўларди...

Қурбон ҳайити номозига чиқишда эрталабки нонушта қилинмайди. Рўза ҳайитида эса эрталабки тамадди вожиб қилинган. Ҳайит номози жамоа бўлиб, номозгоҳ ва масжидларда ўқилади. Ҳайит номозига тоза, чиройли, янги кийимлар кийиб, атир-упалар сепиб, хушкайфият ва эзгу ниятлар билан бориш, бомдод номози ўқиб бўлингандан сўнг Ҳайит номозигача имомхатиблар, қориларнинг ваъзларини тинглаш таомилдир.

Бу улуғ айём куни болаларни ҳайитликлар билан сийлаш, бева-бечора, етим-есирларга хайрия ва садақа бериш савоб ишлардан саналади. Ҳайит кунини хурсандлик, тинч-тотувлик ва Оллоҳнинг бандаларига тортиқ этган беҳисоб ноз-неъматларига шукроналик билан ўтказишликни, илоё ҳаммамизга насиб айлаган бўлсин! Ҳайит кунлари қариндошлар, ёру биродарлар бир-бирларимизни зиёрат қилайлик, қутлайлик, ҳол-аҳвол сўрайлик! Кексаларни, табаррук зотларни, бемор-хасталарни бориб кўрайлик, ўтганларни ҳам эсдан чиқармайлик!

Ъийд ал Кабир — Қурбон ҳайитида мусулмонларга фарз қилинган муборак Ҳаж-ибодати ҳам адо этилади. Аёнки, Ҳаж-ибодати ҳам имкони бор мусулмонларга фарз қилинган. Ҳаж-ибодатининг ҳам ўз хусусий расм-русумлари бор: Маккатуллодаги муқаддас Каъба тавоф қилинади. Замзам қудуғидан обираҳмат суви ичилади ва бошқа расм-русумлар бажарилади. Муқаддас Каъбада Ъийд-ал Кабир ҳайитида қатнашиб, Ҳаж-ибодатини адо этишга мушарраф бўлганлар Ҳожи фахрий унвонига сазовор бўладилар. Илоё барчамизга муборак Ҳаж-ибодати насиб этсин.

Қурбонлик қилиш маросими дунё динларининг барчасида мавжуд. Зардуштийларнинг «Авасто», яҳудийларнинг «Таврот», насроний (христиан)ларнинг «Инжил» китобларида ҳам курбонлик қилиш маросими хусусида ривоятлар бор. Лекин у исломда алоҳида мавқега эга.

Қуръони Каримнинг «Вассофоот» деб номланган 37-сурасида иймон- эътиқод ва ундан келадиган фойдалар, куфру исён ва ундан етадиган зиёнлар Оллоҳнинг амру фармонларига мунтазир зотлар ҳақида сўзланади. Бир неча пайғамбарларнинг «чиройли амал қилгувчи» бандалар бўлганликлари хусусан, Иброҳим алайҳиссалом Оллоҳ таоло томонидан ўз ўғиллари Исмоилни қурбон қилишга буюрилган ва уларнинг ҳар иккиси яратганнинг амрига қулоқ қоқмай итоат этган чоғларида, Оллоҳ таоло жаннатдан бир қўчқор тушириб, Исмоил алайҳиссаломнинг ўрниларига ўшани сўйишга буюргани ҳақидаги хабар билан иймон ва эътиқод синови зикр қилинади. «Бас, қачонки иккиси ҳам (Оллоҳнинг ваҳийсига) бўйсуниб (энди Иброҳим ўз ўғли Исмоилни қурбон қилиш учун) пешонаси билан (ерга) ётқизган эдики; биз унга нидо қилдик: «Эй Иброҳим, дарҳақиқат, сен (кўрган) тушингни рост-бажо қилдинг». Албатта Биз чиройли амал қилгувчиларни мана шундай мукофотлармиз. Албатта бу (Иброҳимнинг ўз ўғлини қурбон ўрнига (Иброҳимга) катта бир (қўчқорни) сўйишни эваз қилиб бердик (уни жаннатдан туширдик). Ва кейинги (авлод)лар орасида (Иброҳим) ҳақида (гўзал мақтовлар — олқишлар) қолдирдик. (Биз томонимиздан) Иброҳимга салом бўлғай. Биз чиройли амал қилувчиларни мана шундай мукофотлармиз. Дарҳақиқат, у бизнинг мўъмин бандаларимиздандир». (37-сура, 104-111-оятлар).

Шундай қилиб, Қурбон ҳайити куни бой-бадавлат, яъни имкони бор мусулмонлар ҳамда муборак Ҳаж-ибодати мақомига эришганлар жонлик сўйиб қурбонлик қилишлари, иймон-эътиқод имтиҳон сифатида вожиб қилинди. Қурбонлик гўштидан тайёрланган таомлар ўзи, оила аъзолари, қариндош, ёр-дўст ва қўшнилар билан баҳам кўрилади.

Ғуломхон ҒАФУР.

● Ойишаи Сиддиқа мусулмон фарзандларининг асрлар кечиб бўлса ҳам ана шундай бўлишларини орзулаган эрса, не ажаб!

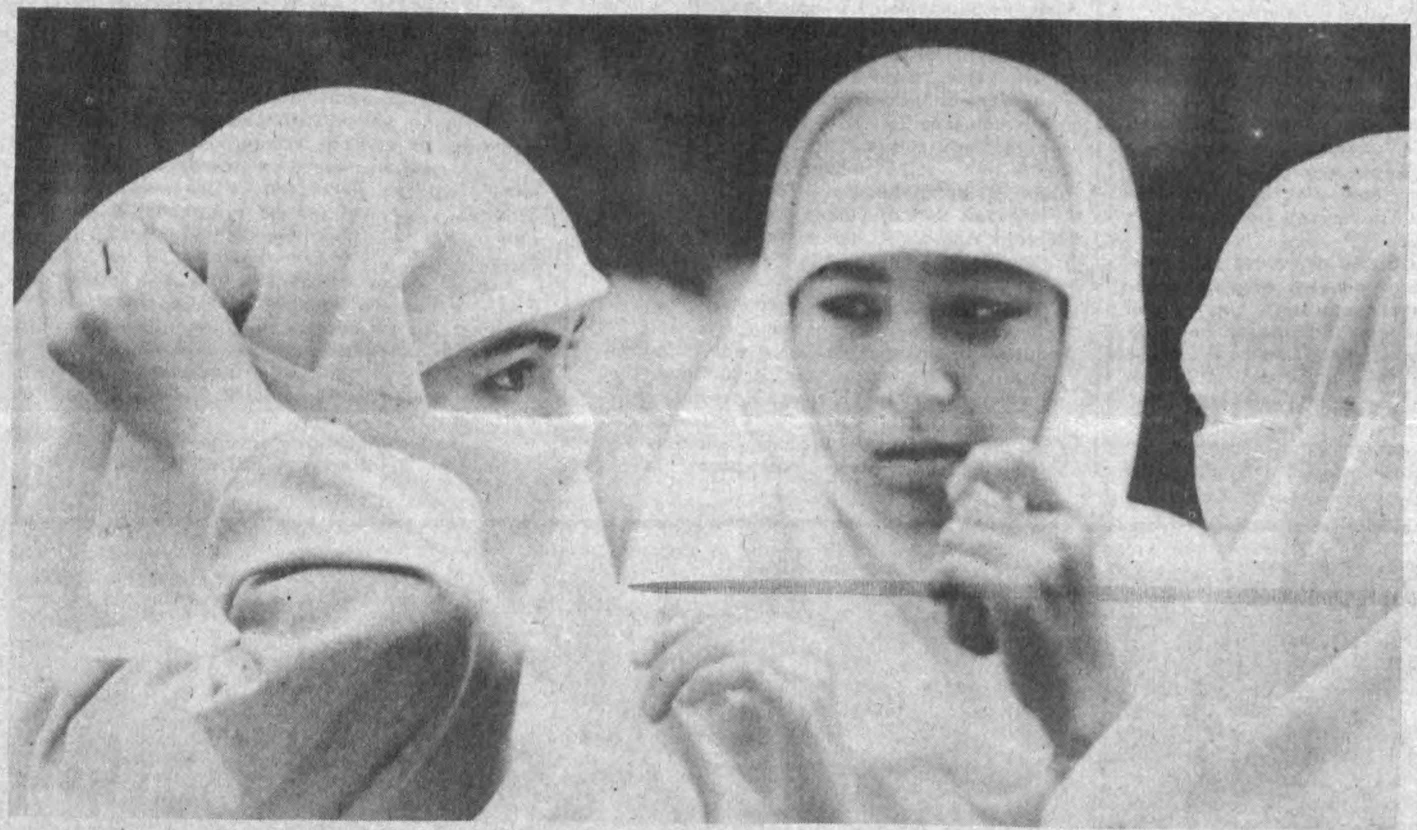

АҲМАД ЯССАВИЙНИНГ ИСТЕЪДОДЛИ ДАВОМЧИСИ

Туркия жумҳуриятининг Бош вазири Сўлаймон Демирэл Ўзбекистон Олий Кенгашининг ноиблари ва пойтахтимиз жамоат арбоблари билан учрашувда тарихий-маданий алоқаларимиз ҳақида ҳам гапириб, икки қардош халқнинг ўнлаб буюк алломаларини, шу жумладан Аҳмад Яссавий ва Юнус Эмра номларини тилга олдилар.

Турк халқининг улуғ шоири Юнус Эмранинг (1240—1320) шеърлари бизнинг кунларга авлодма-авлод оғиздан-оғизга кўчиб етиб келган. Шарқ тасаввуф шеъриятининг бу атоқли вакилини Аҳмад Яссавийнинг истеъдодли давомчиси деб ҳисоблаш мумкин. Худди Яссавийдаги сингари, унинг ижодида ҳам фақат сўфиёна фалсафа ва мистик тасаввурларгина эмас, оддий ахлоқий ва ҳамишалик ҳаётий муаммолар оғзаки халқ шеъриятининг гўзал бадиий воситалари орқали талқин этиладики, бу умуминсоний қадриятлар бугунги кунда бизнинг ҳам кўнглимизга яқиндир.

Юнус ЭМРА

БИР СЎЗ

Сўзини топиб айтганнинг
Юзини оқ этар бир сўз.
Сўзни обдон пишитганнинг
Димоғин чоғ этар бир сўз.
Сўз борки, кесар бошни,
Бири бор—эритар тошни.
Гоҳида заҳарли ошни
Бол ила ёғ этар бир сўз.
Сина сўзингни ҳар пайт сан,
Ақлга сер солиб айт сан.
Оғизга келганин айтсанг
Дилингни доғ этар бир сўз.
Саралаб айт сўзларни,
Сомондан ажратиб зарни.
Минг бир динору гавҳарни
Қаро тупроқ этар бир сўз.
Сўз—мотаминг, сўз — байраминг,
Сўз қуритар кўзнинг намин.
Жаҳаннамнинг жаҳаннамин
Саккиз ужмох этар бир сўз.
Юргил тўғри йўлинг ила,
Ғурурланма илминг ила,
Сўзни кўзла дилинг ила,
Кўксингни тоғ этар бир сўз.
Юнус, энди дўсту ёрдан
Сўйла, эрку ихтиёрдан.
Топиб айтки, ҳукмдордан
Сени йироқ этар бир сўз.

ИШҚ

Қулоқ солинг, ёронлар,
Ишқ бир қуёшга ўхшар.
Ишқдин маҳрум юрак
Мисоли тошга ўхшар.
Тош дилда на битгай,
Тилин заҳри қуритгай.
Қанча майин айтса ҳам,
Гапи талошга ўхшар.
Дил ишқ ила қонадир,
Шамдай юмшаб ёнадир.
Тош кўнгил —қора совуқ
Қаҳратон қишга ўхшар.
Бағри тошнинг кўзи нам,
Ўзи султон бўлса ҳам,
Аркида ишқ юлдузи
Ҳуник ташвишга ўхшар.
Кеч, Юнус, андешадан,
Ҳатто арку гўшадан.
Ишқ керак бандасига,
Майли, дарвешга ўхшар.

ТУПРОҚДА ЁТАР...

Дунё кезиб, кўрдим мано:
Тупроқда мулкатлар ётар.
Бири—буюк, бири—кичик,
На кучлар, қудратлар ётар.
Бири казо, бири марддир,
Бири йигит, жувонмаргдир,
Кўган куни ғаму дарддир,
Шунингдайин кўплар ётар.
Қалам тутиб қўлларида,
Сайраб булбул дилларида,
Адашмаган йўлларида
Шоиру фозиллар ётар.
Ўтди ёвқиру шаддодлар,
Катта-кичик ҳамон ёдлар;
Бош остида ҳар бисотлар:
Ўқу ёйи синиб ётар.
Уларнинг ҳам ўтди кези,
Отларининг ўчди изи,
Вожиб эрди айтган сўзи,
Маҳобатли беклар ётар.
Булбул каби болалари,
Дилни ўртар нолалари,
Мусибатда оналари,
Улар эса ётар... ётар.
Қўлларига хино қўйган,
Бўйларига бино қўйган,
Лаби шакар, ширинзабон
Гул узор санамлар ётар.
Қўллари кўксида ҳануз,
Ҳақ-таоло дерлар ҳаргиз,
Қайси бека, қайси каниз,
Билиб бўлмас, бари ётар.
Юнус айтар арзи ҳолин,
Тангридир сўзлатган дилин.
Ўлимга бари — келин,
Сутдек оқ чеҳралар ётар.

УМР

Келди, кечди умрим маним,
Бир шабада елган каби.
Келди-кечди, пайқамадим,
Бир кўз очиб юмган каби.
Шоир ҳақни гувоҳ тутар:
Тан руҳингни меҳмон этар,
«Меҳмон» бир кун учар-кетар
Қафасдан қуш учган каби.
Ҳар нарсага инсон кўнар,
Экиш-тикиш унга ҳунар,
Бири унмас, бири унар,
Ерга уруғ сочган каби.
Бу дунёдан ҳамма ўтар,
Лек бир нарса дилим ўртар:
Гоҳ ёшликни ўлим тутар
Кўк майсани ўрган каби.
Бир ҳастанинг ҳолин сўрсанг,
Бир қултум сув топиб берсанг,
Сабоҳ сени кутар, кўрсанг:
Ҳақ либосин кийган каби!
Юнус Эмра, сен қулоқ ос,
Умри боқий икков халос.
Бири — Ҳизир, бири — Илёс,
Оби-ҳаёт ичган каби.

Туркчадан Асқад МУХТОР таржималари.

• Ислом ва тарих •

САМАРҚАНДМИ, САМАРКЕНТ?

Самарқанд шаҳрининг «Самарқанд» аталиши тўғрисида бир неча сабаб айтганлар:

«Бурҳони котеъ» китобида нақл қилинганким, Самар исмлик бир киши бу ерда жойлашган ва ўз теварагига халқни тўплаган эди. Шунинг учун бу ер бошда «Самаркент» аталади. Араб қўшини бу ерни олгач, ўз тилларига ўзгартириб «Самарқанд» дедилар.

«Ҳафт иқлим» китобида айтилганки, Яман Туббаъи маликларидан Самар исмлик бир киши ушбу шаҳарнинг деворини бузди. Араблар келганидан кейин «Самарқанд» дедилар ва яна тангри таоло яхши билади.

Абу Тоҳирхўжа САМАРҚАНДИЙ.
«Мовароуннаҳр мусулмонлари» журнали, 1992 йил, 1-сон.

• Иймон сабоқлари •

«ТАРИХИ МУҲАММАДИЙ»

Аҳлоқий қадриятларга ташна бўлган мусулмон фарзандларининг камолоти учун бебаҳо ҳисобланган бадиий асарлар, рисолалар, китоблар кўплаб чоп этилаётгани қувончли бўлмоқда. Алихонтўра Соғуний қаламига мансуб «Тарихи Муҳаммадий», («Оқ булоқ» Совет—Америка қўшма корхонаси. Тошкент, 1991 йил.) ҳам шундай китобдир.

Китоб муаллифлар жамоаси ва Алихонтўра Соғунийнинг фарзандлари, қариндошлари ҳамкорлигида нашрга тайёрланган.

Алихонтўра Шокирхонтўра ўғли (1885—1976) собиқ Туркистон ўлкасининг Тўқмоқ шаҳрида ўзбек оиласида туғилган, Арабистонда таълим-тарбия олган. У мусулмон мактаб ва мадрасаларида ўқитиладиган анъанавий диний фанлар билан бир қаторда риёзиёт, астрономия, табиатшунослик, ҳарбий иш соҳаларини ҳам кунт билан ўрганди. Алихонтўра Соғуний ўзининг билимдонлиги, тадбиркорлиги туфайли собиқ Шарқий Туркистон ўлкасининг раиси, ҳарбийдаги маҳоратлари учун маршал даражасига кўтарилди.

«Мен бу дунёга исломпарастгина эмас, балки инсонпараст бўлиб келдим ва ҳаётим давомида шунга содиқ қолдим», — деб ёзади у.

Биринчи китоб асосан Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо саллалоҳу алайҳи вассаллам ҳақида кўп маълумот беради. Иккинчи китоб эса биринчининг мантиқий давоми бўлиб, унда Расулуллоҳнинг ҳаётида юз берган 52 мўъжиза ҳақида батафсил маълумот берилади. Сўнг Пайғамбаримиз ҳаётининг сўнгги воқеалари ҳикоя қилинган.

Китоб қисқа, лекин ўта мазмундор, ибратомуз кириш сўзи билан бошланади: «Ҳар бир мусулмон боласи хоҳи эр киши, хоҳи хотун киши, хоҳи ёш, хоҳи қари, мана шу тубандаги тўрт нарсанинг тарихини билиши албатта лозимдир.

1. Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом тарихлари.
2. Қуръони Карим тарихи.
3. Дини Ислом тарихи.
4. Каъбатуллоҳ тарихи.

Мен фақир — Алихонтўра Шокирхонтўра ўғли Соғунийдирманким, бизлардан кейинги авлод наслларимизга ва ҳам бошқа туркий тиллик ватандош, дин қариндошларимизга мендан ёдгор бўлсин, деб юқоридаги тўрт нарсанинг тарихини ҳар қандоқ киши тушунгудек қилиб, очиқ тарихий тилда ёздим».

Бу ҳар иккала китоб кенг китобхонлар оммаси, хусусан зиёлилар, айниқса ўқитувчилар учун жуда зарур, десак муболаға бўлмас. Назаримизда, мазкур китобни (ворисларнинг рухсатига кўра) бир марта чоп этишга рухсат берилган. Бизнингча, у кўплаб нусхада чоп этилиши мақсадга мувофиқдир.

Мазкур асар ҳозирги авлоднинг, келажак авлод маънавий қашшоқлигининг олдини олиш, азалий қадриятлар қимматини Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом тарихлари билан таништириш орқали сақлаб қолиш йўлида қимматли манбалардан ҳисобланади.

А. АЪЗАМОВ, Ф. КАРИМОВА.

Муаллифлар мақола учун қалам ҳақини «Халқ сўзи» рўзномаси обуна жамғармасига ўтказилишини сўрашган.

МАОШ, ПЕНСИЯ, СТИПЕНДИЯ ОШИРИЛДИ

НАРХ-НАВО ортиб бораётганлиги муносабати билан жумҳурият аҳолисини ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида Қирғизистон Республикаси Президентининг фармонига кўра 1992 йилнинг 1 июнидан бошлаб халқ таълими, соғлиқни сақлаш, маданият, архив муассасалари, фан ва бюджетдан таъминланадиган бошқа соҳа ходимларининг ойлик маоши, тариф ставкалари 4 баробарга оширилди.

Шунингдек, олий ўқув юртлари талабалари, ўрта-махсус ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 50 фоиз кўпайтирилди.

Меҳнат фахрийлари нафақаларининг энг кам миқдори 600 сўм ҳажмида белгиланди.

Р. КАРИМОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

"Инфомекс корпорейшен"
Ўзбек-Америка қўшма корхонасининг
"Шарқ" машинасозлик заводи
ишлаб чиқариш бирлашмаси
SHARK
буюртмангизга биноан қуйидаги
мосламаларни қисқа муддатларда
Тайёрлаб беради

- қурилишларни тезлаштириш учун хом ғишт чиқарувчи кўчма минизаводлар;
- черепица ишлаб чиқарувчи мослама;
- хом ғишт ишлаб чиқарувчи мослама;
- шағалдан блоклар таёрловчи мослама;
- бетон қориштиргич;
- канистр ва шиша идишлар ишлаб чиқариш учун ҳаво ҳайдайдиган термопластавтоматлар;
- полиэтилен плёнкалар тайёрлаш учун экструдерлар;
- пластмассани майдалаш учун мослама;
- пластмасса буюмлар учун прессформа;
- қишлоқ хўжалиги ва кимё маҳсулотлари учун қути-идишлар тайёрлайдиган мослама;
- барча маркадаги автомобилларни ремонт қилиш учун кўтаргичлар;
- кенг пайванд қилинадиган стендлар;
- телескоп зиналари;
- ёғоч арралари (пилорама);
- мих тайёрлаш учун автомашиналар;
- қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишловчи ускуналар;
- балчиқ ва ифлосланган сувларни тозалайдиган мослама;
- мева ва сабзавотларни қуритувчи махсус мослама;
- қишлоқ жойларда ва дала ҳовлиларда сув иситиш учун мослама.

Манзилимиз: 700015, Тошкент шаҳри,
Катта Миробод кўчаси,
4- проезд, 19а уй.
Телефонлар: 54-89-96, 54-86-95.
Факс: (3712) 548996.

ЭЪЛОН

Ғаллаорол деҳқончилик-саноат комбинати юқори сифатли энг зарур озиқ-овқат маҳсулотларини арзон нархларда пул ўтказиш билан ва нақд пулга сотади:

50 тонна мол гўшти, килоси 60 сўмдан.
10 тонна қўй гўшти, килоси 70 сўмдан.
50 тонна дудланган колбаса, килоси 90 сўмдан.
50 тонна буғдой уни, килоси 5 сўмдан.
3 тонна кунжут ёғи, килоси 40 сўмдан.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилишингиз мумкин: Жиззах вилояти, Ғаллаорол шаҳри, Қангли посёлкаси, Ғаллаорол деҳқончилик-саноат комбинати. Телефонлар: 46-326, 46-356. Ҳисоб рақамимиз: 000460829 Давлат банкининг Ғаллаорол бўлимида.

ДИҚҚАТ

20 июнь эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Озод деҳқонлар партиясининг қурултойи очилади.

Қурултой Тошкент шаҳри, Луначарский маркази, Луначарский маданият уйида ўтказилади.

ТАШАББУС ГУРУҲИ.

(«Халқ сўзи»нинг навбатдаги сони 13 июнда чиқади).

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУГОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 21.25.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12